

BESZÁMOLÓ

**a Bankszövetség 2015 második negyedéves
tevékenységéről**

Budapest, 2015. szeptember

I. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ.....	5
II. MAKROGAZDASÁGI KITEKINTÉS, A BANKSEKTOR MŰKÖDÉSI FELTÉTELEI	8
III. VÁLLALATI HITELEZÉS.....	10
A NÖVEKEDÉSI HITELPROGRAM MÁSODIK SZAKASZA	10
IV. LAKOSSÁGI HITELEZÉS	11
JELZÁLOGHITELEZÉSI IRÁNYELV (MCD) - EGYEZTETÉS A NEMZETGAZDASÁGI MINISZTERIUMMAL	11
AZ ELSZÁMOLÁSI FOLYAMATHOZ KAPCSOLÓDÓ TÖRVÉNYMÓDOSÍTÁSOK, ÁLLÁSFOGLALÁS KÉRÉSEK, KÖZÉRDEKŰ KERESZTINDÍTÁS, LEVELEZÉS A NULLÁS ELSZÁMOLÁS ÜGYÉBEN	12
V. A BANKSEKTOR MŰKÖDÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ TOVÁBBI FONTOSABB SZABÁLYOZÁSI FEJLEMÉNYEK	13
A TERMÉSZETES SZEMÉLYEK ADÓSSÁGRENDEZÉSÉRŐL (A MAGÁNCSDRÓL) SZÓLÓ 2015. ÉVI CV. TÖRVÉNY	13
AZ ORSZÁGOS BETÉTBIZTOSÍTÁSI ALAPPAL ÉS A BEFEKTETŐ-VÉDELMI ALAPPAL KAPCSOLATOS TÖRVÉNYMÓDOSÍTÁSOK.....	14
ALKOTMÁNYJOGI PANASZ A QUAESTOR KÁROSULTAK KÁRRENDEZÉSI ALAPJÁRÓL SZÓLÓ TÖRVÉNNYEL SZEMBEN.....	15
A KÖZJEGYZŐI TÖRVÉNY MÓDOSÍTÁSA: LEVÉL AZ IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUMNAK	15
BÍRÓSÁGI ELEKTRONIKUS KAPCSOLATTARTÁS	16
VI. A MAGYAR NEMZETI BANKKAL KAPCSOLATOS, ÉS EGYÉB HATÓSÁGI FEJLEMÉNYEK	16
MNB KEZDEMÉNYEZÉS A DEVIZÁBAN MARADT LAKOSSÁGI HITELEKKEL ÖSSZEFÜGGŐ RENDSZERKOCKÁZATI PUFFER (SRB) BEVEZETÉSÉRE, A HITELEK FORINTOSÍTÁSA	16
A DMM MUTATÓ MÓDOSÍTÁSÁVAL ÉS AZ ÚJ DEVIZAEGYENSÚLYI MUTATÓVAL KAPCSOLATOS FEJLEMÉNYEK.....	17
A JMM MUTATÓT SZABÁLYOZÓ RENDELET MEGJELENÉSE	17
AZ EBA JAVADALMAZÁSSAL KAPCSOLATOS AJÁNLÁSÁNAK VÉLEMÉNYEZÉSE.....	17
ADATSZOLGÁLTATÁSI EGYEZTETÉSEK AZ MNB-VEL	18
KONZULTÁCIÓ A NAV ELLENŐRZÉSI ÉS VÉGREHAJTÁSI SZAKTERÜLETEIVEL A BANKI ADATSZOLGÁLTATÁSRÓL	19
VII. PÉNZFORGALOM	19
BANKI KÖZREMŰKÖDÉS A GIRO SZAKCSOPORTJAIBAN.....	19
A KÉLER SZÁMLAVEZETÉSI FEJLESZTÉSI PROJEKTJE	20
AZ INTERNETES FIZETÉSEK BIZTONSÁGÁRÓL KÉSZÜLT MNB FELMÉRÉS EREDMÉNYE	21
A SEPA MIGRÁCIÓS MUNKACSOPORT TEVÉKENYSÉGE	21
BANKKÁRTYA AKTUALITÁSOK	22
A BANKSZÁMLA IRÁNYELV (PAD) IMPLEMENTÁLÁSA	23
EPC JELENTÉS AZ AZONNALI FIZETÉSEKRŐL (INSTANT PAYMENTS)	23
AZ MSE VÉGELSZÁMOLÁS JOGI ÉS PÉNZÜGYI LEZÁRULÁSA.....	24
VIII. ADÓZÁS, SZÁMVITEL	24
A 2016 ÉVI ADÓVÁLTOZÁSOK	24
AZ AUTOMATIKUS ADÓADAT-CSERE	25
AZ IFRS ÁTTÉRÉSSSEL KAPCSOLATOS FEJLEMÉNYEK	26
A SZÁMVITELI TÖRVÉNY VÁLTOZÁSAI	26
IX. BANKSZÖVETSÉGI FEJLEMÉNYEK	26
PROGRAMOK A PÉNZÜGYI TUDATOSSÁG, A PÉNZÜGYI KULTÚRA FEJLESZTÉSÉRE	26
AZ ELŐZŐKBE NEM EMLÍTETT MUNKABIZOTTSÁGOK, MUNKACSOPORTOK.....	27
A FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG ALAKULÓ ÜLÉSE, ÜGYRENDJÉNEK AZ ELFOGADÁSA	28
AZ ETIKAI BIZOTTSÁG MEGÚJÍTÁSA	28
KOMMUNIKÁCIÓ	28
MELLÉKLET - NEMZETKÖZI KITEKINTÉS: SZABÁLYOZÁS, FELÜGYELET	30

I GLOBÁLIS SZABÁLYOZÁS	30
I.1 PÉNZÜGYI STABILITÁSI TANÁCS (FSB)	30
I.2 BÁZELI BANKFELÜGYELETI BIZOTTSÁG (BCBS)	32
II EURÓPAI SZABÁLYOZÁS	33
II.1 BIZOTTSÁGI KÖZLEMÉNY (KOMMUNIKÁCIÓ) AZ EURÓPAI PARLAMENT, A TANÁCS, VALAMINT A GAZDASÁGI ÉS A SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG RÉSZÉRE A JOBB SZABÁLYOZÁS MENETRENDJÉRŐL.....	33
II.2 AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS MONETÁRIS UNIÓ MEGVALÓSÍTÁSA (KITEJESÍTÉSE)	34
II.3 AZ EGYSÉGES FELÜGYELETI RENDSZER (SSM)	35
II.4 HELYREÁLLÍTÁS ÉS SZANÁLÁS	37
II.5 A TŐKEPIACI UNIÓ (CMU)	37
II.6 SZERKEZETI REFORM (BSR)	39
II.7 AZ EURÓPAI BANKHATÓSÁG (EBA)	40

I. Vezetői összefoglaló

2015 második negyedévében a **világgazdaság** változatos teljesítményt mutatott, amit elsődlegesen az alacsony olajár, a kínai eszközök piacain kialakult áresés és tömeges eszközzeladás, a görög adósságválság eszkalálódása és az USA monetáris politikájának az irányváltásával kapcsolatos spekulációk befolyásoltak. Az USA gazdasága - az első negyedév meglepetést okozó gyenge számai után - visszatért a korábbi fejlődési pályára, a növekedés hajtóerejét változatlanul a belső fogyasztás és a beruházás jelentette. Az Európai Unió gazdasága az előző negyedévinél kevésbé látványos, de továbbra is javuló teljesítményt mutatott, az olajárak és az élelmiszerárak korrekciója letörte a deflációs várakozásokat. Japán bukácsol a recesszióból való kilábalás közben, Brazília és Oroszország egyértelműen recesszióba süllyedt, míg a kínai gazdaság folytatta a kényszerű átállást egy viszonylag lassabb fejlődési ütemre.

A **magyar gazdaság** külső környezete az Európai Unió gazdaságának erősödése miatt inkább támogató jellegű volt, de a görög válság és az orosz-ukrán geopolitikai feszültség hátráltatta a makrogazdasági teljesítményt. A második negyedév végén a GDP éves növekedése 2,7%, negyedéves növekedése 0,5% volt, ami egyaránt meghaladja az EU átlagát (1,6%, 0,4%), de a régiós versenytársak között csak a mezőny második feléhez elegendő. A várakozásoktól elmaradó növekedést a mezőgazdaság gyengébb teljesítménye okozta, az ipari termelés 11%-kal bővült. A felhasználási oldalon a nettó export kiemelkedően teljesített, a háztartások fogyasztása is jelentősen növekedett, és a beruházások is emelkedtek. Az egyensúlyi mutatók továbbra is kedvezően alakultak, az államháztartás központi alrendszerének hiánya alig volt több, mint az előző év azonos időszakában, külső finanszírozási kapacitás az idén a GDP 9%-áig emelkedhet. A második negyedévben az inflációs trend megfordult, az előző év azonos időszakához képest az áremelkedés 0,8%, a maginfláció 1,3% volt. A MNB folytatta a kamatcsökkentési sorozatát, havi 15 bázispontos lépésekkel az időszak végére 1,5%-ra mérsékelte az irányadó rátát, majd júliusban 1,35%-os szintnél bejelentette a kamatcsökkentési ciklus lezárását. A forintárfolyam jelentősen ingadozott, április közepén az euró/forint árfolyam rövid időre a 300-as szint alá süllyedt, majd júniusra a 310-es szint fölé került.

A **hitelintézetek** összesített mérlegfőösszege a forintgyengülésnek betudhatóan a mérsékeltten nőtt (nominálisan 1,33%-kal). Az eszközállományon belül folytatódott a likvid eszközök arányának a térnyerése. A teljes bruttó hitelállomány nominálisan közel 1%-kal emelkedett, de ez az árfolyamhatást kiszűrve csaknem 1%-os csökkenést jelent. A vállalatoknak nyújtott hitelek közel 2%-kal (árfolyamszűrten 4,5%-kal) zsugorodtak. A deviza alapú lakossági hitelek elszámolását követően nem állt meg a lakossági hitelállomány csökkenése, előző negyedévhez képest további 2%-kal szűkült. A betétállományok lassuló ütemben (0,7%kal) mérséklődtek, a nettó hitel/betét mutató a március végi 96%-hoz képest 2 százalékponttal emelkedett. A hitelintézeti szektor a második negyedévet az előző negyedévihez hasonló teljesítménnyel zárta, az adózás előtti eredmény 2015 első félévében összesen 155 milliárd forint volt. (A szektor átlagos, évesített adózás előtti eszközarányos megtérülése (ROA) +0,92%, saját tőkearányos megtérülése (ROE) +9,8%.) A kockázati költségek hatását kiszűrve az üzleti eredmény mérsékeltten pozitív. Ugyanakkor a tényleges profitra vonatkozó kilátások továbbra is rosszak, a szektor középtávú realizált jövedelmét rendkívül kedvezőtlenül befolyásolhatják a különböző védelmi alapok feltöltési, illetve előlegfizetési kötelezettségei.

A második negyedévben a banki/bankszövetségi munka középpontjában továbbra is **az elszámolási, forintosítási és fair bank törvények** végrehajtásához kapcsolódó feladatok - a szükséges jogszabály-korrekciók, jogértelmezések kezdeményezése, kérése -, illetve a **magáncsőd szabályozás** elkészítésében való közreműködés és a szeptember 1-től életbe lépő törvény végrehajtására való felkészülés álltak.

Az elszámolási törvény szerint a 2010. november 26-át követően elfogadott általános szerződési feltételek esetében - ha azok lehetőséget adtak a szerződési feltételek kamat, díj egyoldalú módosítására - az MNB-nek 2015. április 30-ig jogában állt **közérdekű keresetet** indítani. A keresetindítást megelőzően a pénzügyi intézmények nyilatkozhattak arról, hogy éltek-e az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségével, illetőleg a közérdekű kereset elkerülése érdekében az elszámolási folyamatot kiterjeszthették a 2010. november 27. és a 2014. július 19. közötti időszakban kötött szerződésekre. Végül az MNB felügyeleti jogkörében összesen 16 pénzügyi intézmény ellen nyújtott be közérdekű keresetet a Fővárosi Törvényszéknél.

Az elszámolást illetően törvénymódosítással, illetve az azt kiterjesztő MNB állásfoglalással megnyugtató megoldást sikerült elérni a törvényben eredetileg szereplő, nem teljesíthető **határidőket** érintően. Így a forintalapú és a deviza-kölcsönszerződések esetében azonos határidőkkel 2015. június 30-i értéknappal kell az elszámolásokat a számviteli nyilvántartásokban átvezetni 2015. szeptember 30-ig, vagy, ha a polgári peres eljárások később fejeződnek be, azok befejezésétől számított 60 napon belül. Ugyancsak eredményes volt az a kezdeményezésünk, hogy azoknál a lezárt szerződéseknél, amelyeknél nem került sor az ügyfél terhére egyoldalú szerződésmódosításra (nullás elszámolás), **ne kelljen a pénzügyi intézménynek elszámolási tájékoztató levelet küldeni a fogyasztóknak**. A problémát a tájékoztatásról szóló 58/2014.(XII. 17.) MNB rendelet módosítása kezelte.

A természetes személyek adósságrendezéséről (a magáncsödről) szóló törvény több hónapos előkészítése során az MBSZ képviselői folyamatosan konzultáltak az IM, az MNB és az NGM szakértőivel. Az egyeztetések során számos javaslatunkat beépítették a tervezetekbe. Így például az állami hitelezőknek bele kell egyezniük a csődegyezségbe; az eljárást megelőzően lezajlott végrehajtás esetén a vételár nem kerül be az adósságrendezési eljárásba; az eljárás megindításáról valamennyi ismert hitelezőt értesíteni kell; az egyéb kötelezetteket is be kell vonni az eljárásba; a törvény tartalmazza az adós által a főhitelező felé teljesítendő részlet és költségátalány előírását; a főhitelezőt terhelő költségek jelentősen csökkentek; az eljárás kezdeményezését megelőző vagyonkimentési szándékot automatikusan vizsgálja a Családi Csődvédelmi Szolgálat; a törvény előírja a nem fedezett banki követelések minimális megtérülését, a főhitelező vétőjoga az egész folyamat során megmarad, stb.. Ugyanakkor nem sikerült elfogadtatni azt a jogbiztonságot növelő alapvető javaslatot, hogy a törvény hosszabb átmeneti idővel, a végrehajtási rendelkezésekkel egy időben kerüljön elfogadásra, olyan módon, hogy az eljárásban közreműködő feleknek, köztük az újonnan felállításra kerülő Családi Csődvédelmi Szolgálatnak módjuk legyen felkészülni a feladatokra. Bár a nyár során gőzerővel folyt a törvényhez kapcsolódó végrehajtási (kormány és IM) rendeletek előkészítése és egyeztetése, több lényeges, fontos rendelet nem jelent meg a törvény szeptember 1-i hatályba lépéséig.

A Nemzetgazdasági Minisztérium júniusban egyeztetést kezdeményezett a **jelzáloghitelezési irányelv** hazai jogba történő **átültetéséről**. Ez várhatóan még az idén megtörténik, s további szigorítást jelent a szektor szereplőinek. A lakossági hitelezés területén ugyancsak fontos változás a **devizában maradt lakossági (autó, fogyasztási) hitelek forintra váltása**, amelyről - az MNB, az NGM és a Bankszövetség között egyeztetés eredményes lezárását követően - szeptemberben várható törvény.

Néhány tagbankunk **alkotmányjogi panasszal** élt az áprilisban viharos gyorsasággal megszületett **Quaestor törvénnyel szemben**. (A panaszok elkészítéséhez az MBSZ az Elnökség felhatalmazása alapján külső szakértővel beadvány tervezetet készíttetett.) A brókercsődök hatására **a tőkepiaci törvényt is módosították**, előírták a Befektető-védelmi Alap „fiktív” kötvények miatti kártalanítási kötelezettségét, és 100 ezer euróra emelték a kártalanítási összeghatárt. Ugyanakkor a károsultak Quaestor törvény szerinti kárrendezése nem történt meg az eredeti határidővel, a Quaestor Károsultak Kárrendezési Alapja nem tudja megkezdeni a kárrendezést, mert állami készfizető

kezeség hiányában sem az MNB-től sem a piacról nem jut hitelhez, így július közepétől csak a Beva tőkepiaci törvény szerinti kártalanítását kaphatják meg az érintettek.

A **Magyar Nemzeti Bank** az autó és fogyasztási hitelek forintosítására figyelemmel eltekint a lakossági devizahitelek miatti rendszerkockázati tőkepuffer bevezetésétől, de 2016. január 1-től szigorítja a deviza megfelelési mutató szabályozását és új devizaegyensúlyi mutatót alkalmaz, illetve 2016 októberétől a bankoknak a szükséges refinanszírozás megteremtésével a Jelzáloghitel Megfelelési Mutató előírt értékét (minimum 15%) is teljesíteniük kell. Emellett az MNB a bankokra rótt adatszolgáltatási terheket is folyamatosan növeli. Az egyes jegybanki területek ad hoc jellegű, összehangolatlan, teljesíthetetlen határidőket megadó adatkérési gyakorlatát levélben kifogásoltuk az MNB illetékes alelnökénél.

Az Európai Bankhatóság útmutatásának figyelembe vételével készült MNB felmérés szerint a pénzforgalmi szolgáltatók többségénél fejlesztések szükségesek ahhoz, hogy teljességgel megfeleljenek az **internetes fizetések biztonságára** vonatkozó EBA iránymutatásoknak. Az MNB még az ősszel ajánlást ad ki a témakörben. Az EU szabványok szerint működő Intergiro2 rendszerbe való áttérés kapcsán döntés született arról, hogy a Magyar Államkincstár által indított tételek IG2-be való átvitelét **egy hajnali ciklus** indításával oldják meg.

A szektor szempontjából kulcsfontosságú, hogy a 2016 évi adóváltoztatások során törvénybe iktatták **a bankadó fokozatos csökkentésére** vonatkozó megállapodást. Az **IFRS áttérésről** szóló kormányhatározat júniusi elfogadásával és kihirdetésével szintén a szektor régóta napirenden lévő kezdeményezésének tett eleget a kormány.

A **nemzetközi szabályozás** területén a Pénzügyi Stabilitási Tanács folytatja korábban meghatározott munkaprogramját, amelynek fókuszában a pénzügyi válság nyomán elhatározott reformok teljes, konzisztens és azonnali bevezetése, a még hátralévő reformlépések véglegesítése, valamint az új kockázatok és sérülékenységek kezelése áll. Ez utóbbi területen a figyelem a piaci alapú finanszírozásból eredő kockázatokra, illetve a rossz üzletvitelből adódó kockázatokra összpontosul. A Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság második negyedévben közzétett anyagai közül a bázeli szabályozói keretek bevezetéséről szóló státuszjelentés, a banki könyv kamatkockázatának kezeléséről szóló konzultációs dokumentum, és a hitelkockázat kezelés szektorok közötti fejleményeit, a meglévő gyakorlatokat bemutató és javaslatokat megfogalmazó elemzés érdemelnek kiemelés.

Az **Európai Unióban** mérföldkő lehet, hogy a Bizottság meghirdette a jobb szabályozás (better regulation) programját, illetve hogy az euró övezet legfontosabb öt vezetője közös jelentést készített európai gazdasági és monetáris unió megvalósítására (kiteljesítésére). Az Egységes Felügyeleti Rendszerért felelős EKB a nemzeti diszkréciók leépítésére és a felügyeleti felülvizsgálati folyamat (SREP) módszertanának az egységesítésére koncentrált. A Bank Helyreállítási és Szanálási direktíva tagországi implementálása és a kormányközi egyezmények ratifikálása előfeltétel ahhoz, hogy az Egységes Szanálási Rendszer (az Egységes Szanálási Alap, az Egységes Szanálási Testület) 2016 januárjától teljes körűen működhessen. A Bizottság felhatalmazást kapott a Tőkepiaci Unióval kapcsolatos munkálatok felgyorsítására, míg a bankrendszer szerkezeti átalakítására (a legnagyobb bankok szétdarabolására) vonatkozó tervezet egyelőre elbukott a parlamenti szavazáson.

II. Makrogazdasági kitekintés, a bankszektor működési feltételei

2015 második negyedévében a **globális gazdasági folyamatok** változatosan alakultak. A világgazdaság változatosságát leginkább az alacsony olajár, a kínai eszközök piacain kialakult áresés és tömeges eszközadási, a görög adósságválság eszkalálódása és az USA monetáris politikájának az irányváltásával kapcsolatos spekulációk generálták. Bizonyos fejlődési irányok így is megállapíthatók: az USA gazdasága az első negyedév meglepetést okozó gyenge számai után visszaugrott a korábbi fejlődési pályára, az EU gazdasága javulóban van, Brazília és Oroszország egyértelműen recesszióba süllyedt, míg Kína gazdasága folytatta a kényszerű átállását egy viszonylag lassabb fejlődési ütemre.

Az **USA** első negyedévben tapasztalt gyenge növekedési mutatói mögött elsősorban a rossz időjárás okozta károk és többletköltségek hatása szerepelt, míg a második negyedévben visszaállt a korábbi kedvező növekedési tendencia. A munkaerőpiac fejlődése a teljes első féléves időszakban töretlen volt, a növekedés hajtóerejét az erős dollár és a gyenge külpiazi kereslet miatt továbbra is a belső fogyasztás és a beruházás jelentette.

Az **Európai Unió** gazdasága továbbra is javuló teljesítményt mutatott, bár a megelőző negyedévnél kevésbé látványosan. A kormányzatok több intézkedéssel próbálták az üzleti hangulatot helyreállítani, ami változatos sikerrel járt: a spanyol gazdasági szereplők kifejezetten optimisták, a franciák kifejezetten pesszimisták, míg a németek valahol a két végső érték között helyezkednek el. A foglalkoztatásban változatlanul tapasztalható pozitív fejlemények, a növekvő keresetekre utaló első bizalomkeltő jelek, és a görög válság során mutatott visszafogott piaci reakciók azt jelzik, hogy a befektetők tartós növekedési pályára számítanak. Részben az olajárak, részben az élelmiszerárak korrekciója nyomán Európában az infláció olyan gyorsan indult felfelé a januári mélypontról, hogy szinte teljesen megszűntek a deflációs várakozások.

A **Japán** gazdaság a biztató első negyedéves folyamatok, illetve a kormány igen agresszív monetáris lazítása ellenére is bukdácsol a recesszióból való kilábalás közben. A beruházások még mindig esnek és az export a gyengülő jen ellenére nem javul a várakozásoknak megfelelő mértékben. A reáljövedelmek az első negyedéves tendenciával szemben csökkentek, a belső kereslet ennek megfelelően gyengén teljesített.

A **BRIC országok** gazdasága továbbra is változatos képet mutat. A **kínai gazdaság** lassulása megállni látszik, ugyanakkor úgy tűnik, hogy az ország vezetésének ennek érdekében hozott monetáris lazító intézkedései tőkepiaci egyensúlyzavarokhoz vezetnek, melyek egyre nagyobb aggodalommal töltik el a befektetőket és egyre jelentősebb tőkekivonást vonnak maguk után, elsősorban az ázsiai feltörekvő országok tőkepiacain. A magyart leginkább érintő feltörekvő gazdaság, **Oroszország** válsága több okból is tovább mélyült, de a jegybank monetáris politikai intézkedései sikeresen fogták vissza a rubel további esését és az inflációt is sikerült jelentősen mérsékelni. Ennek ellenére a gazdasági fundamentumok a csoporton belül itt a legsérülékenyebbek; a munkaerőpiac hanyatlik, az olaj- és gázexport-függőséget nem tudják mérsékelni, az állam túlzott gazdasági befolyása torzítja a beruházási szerkezetet. **Brazília** láthatóan recesszióba süllyed. Bár második negyedévi exportteljesítménye a vártnál jobb képet mutatott, azonban a fundamentumainak a gyengéi (leértékelődő valuta, magas infláció, a magángazdaság eladósodottsága) további problémákat jeleznek előre. **India** kiválóan teljesít, Kínát meghaladóan növekszik.

2015 második negyedévében a **magyar gazdaság** külső környezete az Európai Unió gazdaságának további erősödése miatt inkább támogató jellegű volt, de a görög válság és az orosz-ukrán geopolitikai feszültség továbbra is jelentősen befolyásolta a makrogazdasági teljesítményt.

A második negyedév végén a **GDP** éves növekedése 2,7%-os szintet ért el, a negyedéves GDP növekedés 0,5% volt. Mind az éves, mind a negyedéves ütem meghaladja az EU átlagát (1,6%, 0,4%), de ezzel csak a régiós versenytársak mezőnyének a második felében helyezkedik el az ország. A GDP bővülést termelési oldalon az **ipar növekedése** (+11%) ezen belül is a gépjárműgyártás és a vegyipar teljesítménye támogatta. A várakozásoknál gyengébb növekedést az első becslés alapján a mezőgazdaság rosszabb teljesítménye okozta. A felhasználási oldalon a nettó export kiemelkedően

teljesített, a háztartások fogyasztása is jelentősen növekedett (a foglalkoztatás javulásának és az átlagkeresetek 3,5%-os növekedésének köszönhetően), míg - a várakozásokkal ellentétben - a tavaly elért magas bázis ellenére a beruházások is emelkedtek (+5,7% 2014. II. negyedéhez képest)..

A megelőző év azonos időszakához képest jelentősen javult a **munkanélküliségi mutató** (8,1% → 6,9%), illetve az aktív korúak átlagos negyedéves **foglalkoztatása** (60,7% → 63,8).

A második negyedévben megfordult az **inflációs** trend. Áprilisban az előző év azonos hónapjához mérten még csökkentek az átlagos fogyasztói árak, azonban a negyedév további hónapjaiban nőttek; összességében az előző év azonos időszakához képest 0,8% volt az áremelkedés. A maginfláció is növekedett, az időszak végére év/év alapon elérte az 1,3%-ot.

Mivel az inflációs trendfordulót követő lassú árnövekedés nem veszélyezteti a jegybanki célokat, az MNB a negyedév során is folytatta a kamatsökkentési sorozatot, havi 15 bázispontos lépésekkel az időszak végére 1,5%-ra mérsékelte az irányadó rátát. (A kamatsökkentési ciklus lezárását júliusban, 1,35%-os alapkamat szintnél jelentette be a jegybank.)

A magyar gazdaság egyensúlyi mutatói továbbra is kedvezően alakultak. Az **államháztartás központi alrendszerének hiánya** (823,3 milliárd forint) 2015 első félévében alig 10 milliárd forinttal volt több, mint 2014 azonos időszakában, ami a javuló növekedési adatok tükrében relatív csökkenést jelent. Az államháztartási hiány pozitív alakulásának legfőbb okai továbbra is a gazdasági teljesítmény javulása miatti adóbevétel növekedés és a kamatkidadások érdemi csökkenése. A kormányzat elkötelezettnek látszik a tervezett 2,4%-os GDP arányos államháztartási hiány teljesítése mellett. A külső egyensúlyi helyzet javulása is folytatódott. A folyó fizetési mérleg és a tőkemérleg együttes egyenlegeként előálló külső finanszírozási kapacitás a tavalyi évi 7,8%-ról az idén egészen a GDP 9%-áig emelkedhet, részben a tavalyinál átlagosan alacsonyabb világpiaci energiaárak miatt bekövetkező külkereskedelmi cserearány-javulás miatt, részben a korábban feltételezettnél dinamikusabb exporttevékenység következtében.

A negyedév során a forintárfolyamot volatilitás jellemezte. Április közepén hosszabb időszak (15 hónap) után az euró/forint árfolyam rövid időre a 300-as szint alá is lesüllyedt. Az európai gyors hozamemelkedésre és a görög helyzet kiéleződésére (azaz főleg külső tényezőkre) reagálva azonban júniusra visszagyengült a 310-es szint fölé.

A második negyedévben a **hitelintézetek összesített mérlegfőösszege** nominálisan mérsékelten nőtt (+1,33%). A forint a főbb devizákhoz képest - a devizaállományokkal súlyozottan - átlagosan hozzávetőlegesen 5%-kal gyengült, és a devizaállományok a teljes mérlegfőösszeg 25%-át teszik ki, így megállapítható, hogy szektorszinten az eszközállomány stagnált, csupán az egyes eszköztételek közötti átstrukturálódás volt megfigyelhető.

Az **eszközállományon** belül folytatódott a likvid eszközök arányának a térnyerése. Ezen belül, vélhetően a jegybank önfinanszírozási intézkedései következtében, jelentősen bővült a hosszabb futamidejű állampapírok állománya (+17%), valamint a külföldi nostro számlákon lévő EUR állományok is számottevően növekedtek (+150%-kal, közel +170 milliárd Ft értékben).

A teljes bruttó hitelállomány nominálisan közel 1%-kal emelkedett, de a gyengülő forint állománynövelő hatásának kiszűrését követően csaknem 1%-os csökkenés figyelhető meg. Az elszámolt értékvesztések tovább mérséklődtek a második negyedévben (nominálisan 1,7%-kal, árfolyamszűrtén közel 3,5%-kal), aminek következtében a nettó hitelállomány stagnált.

A hitelállományon belül kiemelendő, hogy a belföldi nem pénzügyi vállalatoknak nyújtott hitelek közel 2%-kal (árfolyamszűrtén 4,5%-kal) zsugorodtak, és még az NHP plusszal segített forinthitelek is 6%-kal csökkentek. A deviza alapú lakossági hitelek elszámolását követően nem állt meg a lakossági hitelállomány csökkenése, az előző negyedévhez képest további 2%-kal esett. Az egyetlen kedvező üzleti tendencia az egyéni vállalkozók finanszírozásának a bővülése (+10%), azonban ez - az alacsony bázis miatt - nem tudott érzékelhető hatást gyakorolni a teljes hitelállományra.

A **forrás oldalon** a betétállományok lassuló ütemben mérséklődtek (- 0,7%). Ezt elsősorban az államháztartási szektor betétkivonása okozta (-12%), míg a lakossági és a vállalati betétek csekély mértékben nőttek (összességében +0,5%). A deviza alapú lakossági hitelek elszámolásával

összefüggésben megképzett céltartalékok állománya tovább mérséklődött (az előző negyedévi 450 milliárd forinton túl további 74 milliárd forinttal, -34%-kal).

A fenti hatások eredőjeként a hitelintézeti szektor nettó hitel/betét mutatója a március végi 96%-hoz képest 2 százalékponttal emelkedett.

Az **eredmények alakulását** tekintve a hitelintézeti szektor a második negyedévet a megelőző negyedévhez hasonló teljesítménnyel (a tárgynegyedévben 80 milliárd, 2015 első félévében összesen 155 milliárd forint eredménnyel) zárta. Az üzleti tevékenységek eredményén belül kiemelendő a díjeredmény 18%-os emelkedése. Némileg növekedtek az általános igazgatási költségek (+5%), jellemzően az elszámoláshoz kapcsolódó ügyfél-tájékoztatás végrehajtásával kapcsolatban. A kockázati költségek 9 milliárd forinttal csökkentek. Összességében elmondható, hogy a megelőző 4 negyedévet követően első alkalommal sikerült a kockázati költségek hatását kiszűrve mérsékelten pozitív üzleti eredményt elérni.

A fenti hatások eredményeként a szektor átlagos, évesített adózást megelőzően számított eszközarányos megtérülése (ROA) +0,92%, saját tőkearányos megtérülése (ROE) +9,8% volt.

III. Vállalati hitelezés

AZ MNB júniusi, hitelezési folyamatokat elemző jelentése szerint 2015 **első negyedéves** adatok alapján a vállalati hitelezést továbbra is törékeny élénkülés jellemzi. A teljes vállalati hitelállomány éves alapon - csökkenő ütemben - 0,6 - százalékkal nőtt, míg a kkv-szektorban folytatódott a hitelezés dinamikájának élénkülése, a hitelállomány 3,3 százalékkal bővült. (A nem pénzügyi vállalatok hitelintézeti szektorral szemben fennálló hitelállománya a tranzakciók eredményeként mérséklődött. A hiteltörlesztések volumene mintegy 203 milliárd forinttal haladta meg a folyósítások nagyságát, ami főként a devizahitelek csökkenésének, valamint egy nagyszegű konzorciális hitel törlesztésének tudható be a forintállományban.) A negyedév folyamán 76 milliárd forint értékben kötöttek szerződéseket a Növekedési Hitelprogram (NHP) keretében, ami meghaladja a tavalyi év azonos időszakának értékét. Az NHP nagymértékben hozzájárult a vállalati hitelezés kedvező folyamataihoz annak ellenére, hogy a vállalati finanszírozásban az év első negyedévére jellemző szezonális visszaesés itt is jelentkezett. A hitelezési felmérésre adott banki válaszok alapján a vállalati hitelek feltételei enyhültek, míg a hosszú lejáratú hitelek iránti kereslet növekedett az első negyedévben. A vállalati forintbitelek kamatai csökkentek, elsősorban a nagyobb hitelösszegek esetén megközelítve ezzel az eurobitelekét, miközben régiós összehasonlításban is kedvező volt a hazai vállalati hitelek átlagos kamatszintje.

A Növekedési Hitelprogram második szakasza¹

Az MNB statisztikái szerint 2015. július 31-ig a Növekedési Hitelprogram második szakaszában a hitelintézetek 825,8 milliárd forint értékben kötöttek szerződést 19.454 vállalkozással. A Növekedési Hitelprogram első és második szakaszában együttvéve mintegy 24.200 vállalkozás jutott finanszírozáshoz közel 1.530 milliárd forint összegben. A második szakaszban létrejött szerződések közel 95%-a új hitel. Ezen belül az új beruházási hitelek részesedése 65%, az új forgóeszközhiteleké 26%, míg az EU-s támogatások előfinanszírozására folyósított hiteleké 9%. A II. pillérben a meglévő beruházási hitelek kiváltására folyósított hitelek részesedése 69%, míg a meglévő forgóeszközhitelek kiváltására folyósított hiteleké 31%; a II. pillérben folyósított hitelek közel 74%-a forintbitelek kiváltását, míg 26%-a devizahitelek kiváltását szolgálta. Az I. pillérben létrejött ügyleteken belül az új

¹ A Monetáris Tanács döntése alapján 2015. március 16-tól bevezetett, a kockázatosabb kis- és középvállalkozásokat célzó NHP+ igénybevételeéről még nem publikáltak adatot.

beruházási hitelek átlagos mérete 22 millió Ft, az új forgóeszközhiteleké 58 millió Ft, míg az EU-s hiteleké 31 millió Ft.

Az I. pillérben az új beruházási hitelek szerződéses összeggel súlyozott átlagos futamideje 6,9 év, az új forgóeszközhiteleké 2,5 év, az EU-s hitelek esetében pedig 2 év, míg a II. pillérben a meglévő beruházási hitelek kiváltására nyújtott hiteleké 6,7 év, a meglévő forgóeszközhitelek kiváltására nyújtott hiteleké 2,5 év.

Az ágazati eloszlást tekintve a mezőgazdaság; a kereskedelem, javítás; és a feldolgozóipar ágazatok részesedése kimagasló, a hitelek közel háromnegyede ebbe a három ágazatba irányul.

IV. Lakossági hitelezés

Mint az MNB júniusi - **első negyedéves adatokra támaszkodó** - hitelezési jelentése megállapítja: Az elszámolás és forintosítás jelentősen mérsékelte a háztartások adósságállományát, miközben annak szerkezetét is megváltoztatta: a devizahitelek aránya a teljes háztartási hitelállományon belül 5 százalék alá csökkent. Az újonnan kibocsátott háztartási hitelek volumene az előző év azonos időszakához képest bővült. (A teljes hitelintézeti szektorral szembeni hiteltranzakció értéke mintegy 755 milliárd forintnyi csökkent. Elsősorban a forintosítás eredményeként a forint hitel-állomány 2 765 milliárd forinttal nőtt, míg a devizahitelek állománya mintegy 3 520 milliárd forinttal csökkent. Az éves állományleépülési ütem – az elszámolás miatt – az előző negyedéves 4 százalékról 13,5 százalékra növekedett. A teljes hitelintézeti szektor bruttó háztartási hitelkihelyezése összesen 116 milliárd forintot tett ki, ami az előző év azonos időszakához képest 21 százalékos növekedéssel egyenértékű.) A januárban életbe lépett adósságfék-szabályozás a beérkezett adatok alapján - az MNB megítélése szerint - nem fogja vissza az egészséges háztartási hitelezést, ugyanakkor erősíti a pénzügyi stabilitást és a prudens banki működést. A hitelezési felmérésre adott banki válaszok alapján az első negyedévben a lakáscélú hitelek feltételeinek változatlansága mellett szigorodtak a fogyasztási hitelek feltételei, előretekintve azonban a bankok mindkét szegmensben a feltételek lazítását jelezték. A felmérés alapján a bankok a lakáshitelek iránti kereslet enyhe élénküléséről, míg a fogyasztási hitelek iránti kereslet visszaeséséről számoltak be, azonban az elkövetkező két negyedévben ezek növekedésére számítanak. A megvalósult ügyletek átlagos teljes hitelköltsége összességében folytatta a jegybanki alapkamat csökkentésével párhuzamos trendszerű mérséklődést mindkét terméktípus esetében, és ez egyúttal a referenciakamat feletti felárak csökkenését is jelentette.

Jelzáloghitelezési irányelv (MCD²) - egyeztetés a Nemzetgazdasági Minisztériummal

Az NGM-ben elkezdődött az *EU jelzáloghitelezési irányelve (2014/17/EU)* hazai jogba illesztésének folyamata, amelynek első fázisaként az irányelv azon pontjait tárgyalta meg a tárca a piaci szereplőkkel, ahol az uniós szabályozás mozgásteret ad a tagállamoknak. A Bankszövetség tárgyaló küldöttsége igyekezett formálni a készülő hazai szabályozást és amellet érvelt, hogy

- legyen lehetősége a hitelezőnek adott esetben a szerződés megkötése előtt is díjat kérni (például hitelbírálati díj),
- a hirdetéseknel a THM feltűnő használatával kiváltható legyen a túlságosan részletekbe menő - a hirdetési műfajtól idegen - információadás,
- bizonyos esetekben (például tanácsadás) a függő hitelközvetítő is kaphasson jutalékot a hitelezőtől, illetve
- amennyiben az ügyfél hamis adatot szolgáltatott a hitelkérelmében, legyen lehetőség szankcionálni e megtevésztő lépését.

² Mortgage Credit Directive

Az egyeztetésen a Bankszövetség vállalta, hogy az előtörlesztéssel kapcsolatos díj, valamint az elfogadható jellegű árukapcsolás ügyében javaslatot küld az NGM részére. Ennek megfelelően - a tagszervezetek között végzett felmérés alapján - az alábbi javaslatokat tettük:

- mivel az irányelv az előtörlesztés esetére az indokoltan felmerülő banki költségek megtéríthetőségét irányozta elő, részletesen felsoroltuk mindazon költség elemeket (operációs és eszköz-forrás menedzsment jellegű), amelyek az előtörlesztés kapcsán felmerülhetnek; egyúttal javaslatot tettünk ezek méltányos összegére, illetve kiszámítási módjára, valamint
- megindokoltuk, hogy miért előnyös az ügyfélnek (is), ha a jelzálog hitelét a hitelnyújtó banknál vezetett fizetési számláról törleszti, valamint, hogy a hitele mellé kötelezően előírják számára a hitel fedezetére kötendő vagyonbiztosítást.

Az elszámolási folyamathoz kapcsolódó törvénymódosítások, állásfoglalás kérések, közérdekű keresetindítás, levelezés a nullás elszámolás ügyében

Az elszámolási folyamathoz kapcsolódóan a második negyedévben is újabb állásfoglalás kéréseket, törvénymódosítási javaslatokat juttatunk el az Igazságügyi Minisztériumhoz. Véleményeztük *a banki elszámolás során tapasztalt visszaélések elleni fellépéshez szükséges törvények módosításáról szóló T/4287. számú törvényjavaslatot*, amely az elfogadást követően 2015. évi LII. számozással, május 18-án lépett hatályba és módosította az elszámolási törvényt, valamint a forintosítási törvényt³. A törvénymódosítás az elszámolással összefüggő panaszeljárásra, illetőleg a Pénzügyi Békéltető Testület eljárására vonatkozó szabályokat egészítette ki. Az IM-hez küldött észrevételünkben azt kértük, hogy a végrehajtási moratóriumra vonatkozó szabályok legyenek összehangolva a készülő magáncsőd törvénnyel, és csak azon körben maradjon hatályban a végrehajtási eljárások szüneteltetése, ahol lehetőség lesz magáncsödeljárást kezdeményezni.

A referencia-kamatok periódusa kezdő időpontjával kapcsolatban kiegészítő javaslatot tettünk az Fttv.-hez.

A törvényben foglalt felhatalmazás alapján készült végrehajtási rendeletet - *a banki elszámolással kapcsolatos nemperes eljárásban alkalmazandó űrlapokról szóló IM rendeletet* - ugyancsak észrevételeztük.

Az elszámolási törvény módosítása kapcsán a pénzügyi intézményeknek új feladatot adott a közérdekű keresetekben történő eljárás. A 2010. november 26-át követően elfogadott ÁSZF-ek esetében - ha az MNB vizsgálata azt állapította meg, hogy az ÁSZF lehetőséget adott a szerződési feltételek, kamat, díj egyoldalú módosítására - az MNB-nek 2015. április 30-ig jogában állt közérdekű keresetet indítani. A keresetindítást megelőzően a pénzügyi intézmények nyilatkozhattak, hogy éltek-e az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségével, illetőleg az elszámolási folyamatot kiterjeszthették a 2010. november 27. és a 2014. július 19. közötti időszakban kötött szerződésekre. Ha ezt az időszakot is bevonták az elszámolásba, az MNB nem adott be ellenük közérdekű keresetet. Végül az MNB felügyeleti jogkörében összesen 16 pénzügyi intézmény ellen nyújtott be közérdekű keresetet a Fővárosi Törvényszéknél.

Az elszámolási törvény értelmezését és módosítását kérve felvetettünk, hogy a devizaalapúnak nem minősülő deviza-hitelszerződések esetében nem megoldható a törvényben előírt február 1-i időpontra történő elszámolás március 31-ig visszamenőleg. Azt javasoltuk, hogy a forintalapú és a deviza-kölcsönszerződések esetében azonos határidőkkel 2015. június 30-i értéknappal kelljen az elszámolásokat a számviteli nyilvántartásokban átvezetni 2015. szeptember 30-ig, vagy, ha a polgári

³ Az egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2014. évi LXXVII. törvény (Fttv.)

peres eljárások később fejeződnek be, azok befejezésétől számított 60 napon belül. A kérdést a természetes személyek adósságrendezési eljárásáról szóló 2015. évi CV. törvény rendezte, de felemás módon, csak a forintalapú fogyasztói kölcsönszerződésekre mondta ki a határidő meghosszabbítását. Többszöri levélváltást követően, egy MNB állásfoglalás kezelte a problémát.

Ugyancsak kezdeményeztük, hogy azokban az esetekben, amikor - bár az általános szerződési feltételek lehetővé tették volna - nem került sor az ügyfél terhére egyoldalú szerződésmódosításra, ne kelljen a pénzügyi intézménynek elszámolási tájékoztató levelet küldeni a fogyasztók részére. A problémát a *tájékoztatásról szóló 58/2014.(XII. 17.) MNB rendelet* módosításával sikerült megoldani. Így elkerülhetővé vált, hogy a nulla forintos elszámolási eredményről a lezárt szerződések esetében tértivevényes levelet kelljen küldeni. A pénzügyi intézmény egyéb módon tudathatja az érintett fogyasztókkal, hogy az elszámolás eredménye ezekben az esetekben nulla.

V. A bankszektor működését befolyásoló további fontosabb szabályozási fejlemények

A természetes személyek adósságrendezéséről (a magáncsődről) szóló 2015. évi CV. törvény

A törvényjavaslat több hónapos előkészítése során az MBSZ képviselői folyamatosan konzultáltak az IM, az MNB és az NGM szakértőivel. Az egyeztetések során számos javaslatunkat beépítették a tervezetekbe. Így például az állami hitelezőknek bele kell egyezniük a csődegyezésbe; az eljárást megelőzően lezajlott végrehajtás esetén a vételár nem kerül be az adósságrendezési eljárásba; az eljárás megindításáról valamennyi ismert hitelezőt értesíteni kell; az egyéb kötelezetteket is be kell vonni az eljárásba; a törvény tartalmazza az adós által a főhitelező felé teljesítendő részlet és költségátalány előírását; a főhitelezőt terhelő költségek jelentősen csökkentek; az eljárás kezdeményezését megelőző vagyon-kimentési szándékot automatikusan vizsgálja a Családi Csődvédelmi Szolgálat; a törvény előírja a nem fedezett banki követelések minimális megtérülését, a főhitelező vétőjoga az egész folyamat során megmarad, stb.. Ugyanakkor nem sikerült elfogadtatni azt a jogbiztonságot növelő alapvető javaslatot, hogy a törvény hosszabb átmeneti idővel, a végrehajtási rendelkezésekkel egy időben kerüljön elfogadásra, olyan módon, hogy az eljárásban közreműködő feleknek, köztük az újonnan felállításra kerülő Családi Csődvédelmi Szolgálatnak módjuk legyen felkészülni a feladatokra. A törvényjavaslat egyéni képviselői indítványként 2015. május 20-án került benyújtásra az Országgyűlés elé. Viszonylag rövid eljárás után 2015. június 30-án elfogadták, és *2015. évi CV. törvényként* került kihirdetésre 2015. július 8-án.

A törvény szeptember 1-jén lép hatályba. Addig meg kell jelentetni a végrehajtáshoz szükséges rendeleteket, fel kell állítani a Családi Csődvédelmi Szolgálatot, el kell végezni a családi vagyonfelügyelők felvételét és oktatását, illetve ki kell alakítani az eljáráshoz alkalmazott (papír alapú és elektronikus) formanyomtatványokat.

A törvény 10 kormányrendelet és 7 igazságügyi miniszteri rendelet megalkotására adott felhatalmazást. Ezek előkészítése a törvény elfogadását követően megkezdődött, de ha valamennyi rendelet megjelenik szeptember 1-ig, a jogalkalmazóknak akkor sem lesz idejük a belső rendszereik átalakítására, a szükséges informatikai fejlesztésekre, oktatásra. A negyedéves beszámoló készítéséig a következő kormányrendeletek jelentek meg:

- 218/2015. (VIII. 6.) Korm. rendelet a természetes személyek adósságrendezéséről szóló törvény végrehajtásával összefüggésben egyes kormányrendeletek módosításáról,
- 230/2015. (VIII. 12.) Korm. rendelet a természetes személyek adósságrendezési eljárásában az adósságrendezésbe nem tartozó vagyonról és bevételekről,
- 231/2015. (VIII. 12.) Korm. rendelet a természetes személyek adósságrendezési eljárásában az adós vagyona forgalmi értékének meghatározásáról.

A fentiekén kívül számos végrehajtási rendelet tervezetét véleményeztük (IM rendelettervezet a résztvevők közötti kapcsolattartásról, a főhitelező feladatairól, a bírósági adósságrendezési

eljárásban a családi vagyonfelügyelő és a felek közötti együttműködés szabályairól, a hitelezők számára történő törlesztés fizetési számláról való teljesítéséről, a Bírósági Ügyvitel szabályainak módosításáról, az adósságrendezési eljárás kezdeményezéséhez benyújtandó kérelemről és csatolandó űrlapokról, az adósra, adóstársra vonatkozó környezettanulmány elvégzésével összefüggő szabályokról; az adósságrendezési nyilvántartásból történő adatszolgáltatásról és igazgatási szolgáltatási díjról, *Kormányrendelet-tervezet* az egyéb kötelezettek részvételével összefüggő szabályokról, a Családi Csődvédelmi Szolgálat által a családi vagyonfelügyelők felett gyakorolt szakmai felügyeletről, a Családi Csődvédelmi Szolgálat és a családi vagyonfelügyelő részletes feladatairól, a méltányolható lakásigény, továbbá a lakásbérleti vagy lakáshasználati díj meghatározásáról, az adósságrendezésben résztvevők lakhatási feltételeinek megtartása érdekében nyújtott törlesztési támogatásról). Emellett - még a rendelet-tervezetek kidolgozását megelőzően - javaslatot tettünk a pénzforgalmi kérdések szabályozására, az adós vagyona értékesítésével foglalkozó rendelet tartalmára, s szakmai szempontból véleményeztük a családi vagyonfelügyelők részére készült oktatási anyagot.

Konzultációt szerveztünk a rendszer indításáról, a hátralevő előkészületi feladatokról, amelyen közel száz banki munkatárs előtt Dr. Székér Judit, az IM kijelölt miniszteri biztosa és az érintett szakértői kör tartott tájékoztatót a felkészülésről. Előzetesen összegyűjtöttük a bankok törvénnyel, és a már ismert végrehajtási rendeletekkel kapcsolatos értelmezési kérdéseit. Az összegyűlt, közel 14 oldalnyi kérdésből az eljárás első szakaszával kapcsolatosakat előzetesen megküldtük a minisztériumnak, de rendezvény szűk időkerete miatt csak néhány kérdésre kaptunk választ. A fennmaradó kérdéseket strukturált formában újra elküldjük az IM-nek.

A törvény néhány kisebb, nem rendszerszintű módosítása az őszi parlamenti ülészen várható, amelyre ugyancsak javaslatokat teszünk.

Az Országos Betétbiztosítási Alappal és a Befektető-védelmi Alappal kapcsolatos törvénymódosítások

A Parlament a tavalyi év végén fogadta el az új betétbiztosítási direktíva átültetését célzó törvényt (2014. évi CIV. törvény egyes pénzügyi tárgyú törvényeknek a betétbiztosítást, valamint a pénzügyi közvetítőrendszert érintő módosításáról⁴). A Hpt. 272. paragrafusába e törvénnyel beiktatott, 2015. július 3-án hatályba lépett új (3) bekezdés nagyon megnehezítette volna az új (nem elektronikus) betétszerződések megkötését, illetve a már meglévő szerződések alapján új betétek elhelyezését, mivel előírta, hogy a betételhelyezés csak akkor történhet meg, ha a betétbiztosításra vonatkozó tájékoztatás tudomásulvételét az ügyfél a 6. melléklet szerinti tájékoztató aláírásával igazolja.

A probléma megoldása érdekében a július 3-i hatályba lépést megelőzően sikerrel javasoltuk egy ezt kiküszöbölő átmeneti szabály beiktatását a Hpt. 304. § (6) bekezdésébe, amelynek nyomán lehetővé vált, hogy a tájékoztatási kötelezettség az év végéig esedékes éves tájékoztatással teljesíthető legyen.

Az egyes törvényeknek a pénzügyi közvetítőrendszer fejlesztésének előmozdítása érdekében történő módosításáról szóló törvényjavaslat 2015. június 23-i elfogadásával a Beva működését közvetlenül érintő Tpt. módosítások is megszülettek. A törvény kihirdetését követő nyolcadik napon hatályba lépett az a módosítás, amely a Beva kártalanítási kötelezettségét kiterjeszti arra az esetre, amikor az Alap tagja valamely kötvényből többet tart nyilván az ügyfelek értékpapírszámláin, mint amennyi a központi értéktár nyilvántartásában megtalálható (azaz „fiktív” kötvény forgalmazása esetén is jár kártalanítás az ügyfélnek). A törvény az ilyen esetben történő kártalanítás számítási módját is meghatározza. A Beva a kártalanítási fedezet biztosítása érdekében az állami készfizető kezesség mellett - a hitelintézettől történő hitelfelvételen kívül - ezentúl az MNB-től is kölcsönhöz juthat, illetve kötvényt is kibocsáthat. A belső működést érinti, hogy az igazgatóság tagja az igazgatóság

⁴ Lásd a 2014. IV. negyedéves jelentésünket

jóváhagyásával írásban állandó helyettest nevezhet ki, aki döntési joggal vesz részt az üléseken, valamint, hogy az igazgatóság évente választ elnököt. A 2016. január 1-jétől hatályba lépő legfontosabb módosítás, hogy a kártalanítási összeghatár százezer euróra emelkedik, az egymillió feletti 10%-os önrész megtartásával. A Beva önálló munkaszervezete megszűnik, a feladatokat a továbbiakban az OBA munkaszervezete látja el az OBA ügyvezető igazgató-helyettesének irányításával, akit a Beva igazgatósága nevez ki, illetve ment fel. Az igazgatóság összetétele megváltozik, a kilenc fős igazgatóságból két főt az NGM, két főt az MNB, két főt a szakmai érdekképviselői szervezetek, egy főt a tőzsde, egy főt a központi értéktár jelöl, és hivatalból tag az OBA ügyvezető-igazgató helyettese.

Alkotmányjogi panasz a Quaestor Károsultak Kárrendezési Alapjáról szóló törvénnyel szemben

A Quaestor károsultak kárrendezését biztosító követeléskezelő alap létrehozásáról szóló 2015. évi XXXIX. törvényt a 2015. április 10-i képviselői kezdeményezést követően - a házszabályi rendelkezésektől való eltéréssel - április 14-én fogadta el az Országgyűlés. A törvényt április 17-én hirdették ki a Magyar Közlönyben, így a köztársasági elnök aláírás előtti, előzetes alkotmányossági normakontroll kérését indítványozó megkeresésére - a szokatlanul gyors megjelentetés miatt - nem kerülhetett sor.

A törvény tartalmával⁵ kapcsolatban több komoly alkotmányossági kifogás merült fel. Álláspontunk szerint a törvény sérti a jogbiztonság elvét, a hatálya alá tartozó befektetési szolgáltatók tulajdonhoz való jogát, és a diszkrimináció tilalmába ütközik. Az Elnökség korábbi felhatalmazása alapján a Bankszövetség egy külső ügyvédi irodát bízott meg a beadványtervezet elkészítésével, amelyet a tagszervezetek rendelkezésére bocsátott, azzal, hogy szabadon felhasználhatják az alkotmányjogi panaszuk elkészítéséhez, amit a tagbankok közül néhányan be is nyújtottak. Az Alkotmánybíróság legkorábban ősszel dönt a beadványokról. A döntésig a Quaestor Károsultak Kárrendezési Alapja nem tudja megkezdeni a törvény szerinti kárrendezést, mert az állami **készfizető kezesség** hiányában sem az MNB-től sem a piacról nem jut hitelhez, így július közepétől csak a Befektető-védelmi Alap tőkepiaci törvény szerinti kártalanítását kaphatják meg az érintettek. Az érdekképviselői szervek az ügyfelek fiktív kötvények miatti kártalanításának jogalapját is vitatják.

A közjegyzői törvény módosítása: levél az Igazságügyi Minisztériumnak

Az egyes igazságügyi tárgyú törvénymódosításokról szóló (T64648 számú) törvényjavaslat módosítani kívánta a közjegyzői törvény illetékességi szabályait. A módosító javaslat szerint a fogyasztói hitelszerződések, valamint az ilyen jogügylet alapján tett egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozat közjegyzői okiratba foglalására **az a közjegyző illetékes, akinek az illetékességi területén a főkötelezett - több főkötelezett esetén bármelyik főkötelezett - fogyasztó lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye van.** Ha a jogügylet tárgya vagy biztosítéka ingatlan, az a közjegyző is illetékes, akinek az illetékességi területén ez az ingatlan fekszik. Felmondás esetén a felmondás közokiratba foglalására, illetve közlésének tanúsítására kizárólagosan az a közjegyző illetékes, aki a jogügyletet, illetve az egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot közokiratba foglalta.

Az IM által kitűzött fogyasztóvédelmi célok a szabad közjegyzőválasztás megszüntetésével éppen hogy sérelmet szenvedhetnek, a kölcsönfolyósítás jelentősen elnehezülhet, lelassulhat, ezért javasoltuk az Igazságügyi Minisztériumnak a kérdéses rendelkezések elhagyását. Felhívtuk a figyelmet arra, hogy a módosítás a fair banki törvény végrehajtásának elhúzódásával járhat, ezért jelentős jogbizonytalanságot okozhat. A hitelintézetek oldalán az adós lakóhelye szerint illetékes közjegyző igénybe vétele jelentős többletköltséget generál (utazás, munkabér), amely végső soron a fogyasztó költségeire is kihat.

⁵ Lásd a 2015. I. negyedéves jelentésünket

A törvény elfogadott szövegébe végül nem került be a kifogásolt rendelkezés.

Bírósági elektronikus kapcsolattartás

2015. július 1-jétől kezdődően a Polgári Perrendtartás (Pp.) kötelező bírósági elektronikus kapcsolattartást írt elő a gazdálkodó szervezetek egymás közötti pereiben. Egy időközben elfogadott törvénymódosítás szerint az elektronikus kommunikáció lehetőségét a felek, illetve képviselőik 2015. július 1. napjától immáron nemcsak a törvényszékek elsőfokú hatáskörébe tartozó ügyekben választhatják, hanem a polgári peres eljárás minden szintjén, szakaszában, azaz a perorvoslati eljárásokban is alkalmazhatják. A kötelező alkalmazás bevezetését 2016. január 1-jére halasztották. Az elektronikus kapcsolattartás platformja az Ügyfélkapu lesz. Ügyfélkapu regisztrációt csak természetes személy kezdeményezhet saját nevében egy email cím megadásával, így a rendszer használata - az olyan nagy szervezetek esetében, mint a bankok, amelyeknél több jogtanácsos dolgozik - problémákat vet fel. A problémák tisztázása és rendezése érdekében megkerestük az Igazságügyi Minisztériumot, a Belügyminisztériumot, az Országos Bírósági Hivatalt és megbeszéléseket kezdeményeztünk, amelyek folyamatban vannak. Az ősz során további jogszabályok előkészítése várható a témához kapcsolódóan.

VI. A Magyar Nemzeti Bankkal kapcsolatos, és egyéb hatósági fejlemények

MNB kezdeményezés a devizában maradt lakossági hitelekkel összefüggő rendszerkockázati puffer (SRB⁶) bevezetésére, a hitelek forintosítása

Az MNB 2015. május 13-án tartott konzultációt a bankok részére, amelynek során kifejtett álláspontja szerint a devizában maradó fogyasztói hitelek makroprudenciális kockázata a lakossági deviza jelzáloghitelek forintosítását követően is jelentős, ezért szándéka szerint ezeknek az állományoknak a leépítése céljából rendszerkockázati többlettőke követelmény előírását tervezi.

Az érintett bankok már a jelzáloghitelek forintosításával kapcsolatos előkészületek során felvetették, hogy a devizában maradó nem jelzáloghitelek esetében is megfontolandónak tartanak a kormányzattal való egyeztetést az érintett hitelek februárihoz hasonló, piaci árfolyamon történő forintosításról.

A fentiekre tekintettel május 22-én levelet küldtünk az NGM-nek, az IM-nek és az MNB-nek kezdeményezve a nem forintosított fogyasztói devizahitelek piaci alapon történő forintosítását, és az eltérő referenciakamatok miatt a fogyasztókat sújtó kamatemelkedés kompenzálására állami kamattámogatás biztosítását. A forintosítási javaslattal egyidejűleg az MNB rendszerkockázati tőkepuffer szabályozásának az elhalasztását is kértük.

Az érintett hiteltípusból legnagyobb állománnyal rendelkező bankok felsővezetői június 9-én egyeztetést tartottak egy esetleges forintosítás elvi kérdéseiről, majd az elnökségi döntés alapján létrehozott munkacsoport június 11-i ülésén egyeztetett a minisztériumokkal és az MNB-vel folytatandó tárgyalásokon képviselendő részletes feltételekről. Az egyeztetett álláspontról június 15-én levelet küldtünk az NGM, az IM és az MNB vezetőinek.

A kormány 2015. július 1-i ülésén tárgyalta a kérdést. Ezt követően indultak el a tárgyalások a Bankszövetség és az érintett minisztériumok, valamint a jegybank között.

⁶ Systemic risk buffer

A kormányzat a tárgyalások sarokpontjaként az érintett devizahitel állomány forintosításakor a jelzáloghitelek forintosítása során meghatározott árfolyamot kívánta alkalmazni, a piaci árfolyamhoz képest felmerülő veszteség viselésébe nem bevonva az érintett hiteladósokat. Az önkéntességet a hitelnyújtók oldaláról bejelentkezési, a hiteladósok oldaláról kijelentkezési lehetőséggel biztosítják. A konverziót igen szűk határidőn belül, 2015 végéig várják el végrehajtani. Az MNB vállalta a konverzióhoz szükséges deviza rendelkezésre bocsátását.

Bár a sarokpontokat - különösen a hiteladósok veszteségmegosztásba történő bevonását - nem lehetett a bankok számára előnyösen módosítani, az egyeztetéseken néhány kedvező eredményt is sikerült elérni.

A jogszabálytervezeteket - a kormányzat végleges döntését és az augusztus 19-én aláírt megállapodásokat követően - szeptember végéig kell véglegesíteni ahhoz, hogy a forintosítás a kormányzat által várt határidőn belül végrehajtható legyen.

A DMM mutató módosításával és az új devizaegyensúlyi mutatóval kapcsolatos fejlemények

Az MNB áprilisban jelezte, hogy önkéntes lépéseket vár a bankszettortól a rövid devizaforrás illetve a swap állomány csökkentésére, melyek sikere esetén esetleg eltekint a DMM szabályozás szigorításától és az új devizaegyensúlyi mutató bevezetésétől. A Bankszövetség májusban - a szektorszintű alkalmazkodás vizsgálata céljából - felmérte a piaci szereplők pozícióit és az eredményről értesítette a jegybankot.

Június közepén az MNB illetékes területe egyeztetést kezdeményezett a bankszektor képviselőivel a szóban forgó mutatókra vonatkozó jogszabálytervezet szövegéről. Az egyeztetés során világossá vált, hogy az MNB mindenképpen rendeleti úton kíván intézkedni a külső sérülékenység csökkentése érdekében, az önszabályozás eredményességétől csak a hatályba lépés időpontját teszi függővé. Az egyeztetésen jeleztük az MNB-nek, hogy a rendelet kiadása alapvetően megváltoztatja az egyes bankok alkalmazkodási stratégiáját (például azáltal, hogy mérsékli a mutatót teljesítő bankok ösztönzését a további alkalmazkodásra), így nem várható sikeres önszabályozás. Ennek megfelelően az egyeztetést követő napon, június 19-én az MNB illetékes vezetőjének írt levelünkben korábbi - a tervezet szövegében figyelembe nem vett - kifogásaink mellett jeleztük, hogy továbbra sem tartjuk célravezetőnek a DMM rendelet módosítását és az új deviza egyensúlyi mutató bevezetését.

Az észrevételeinket figyelmen kívül hagyó szabályozás-módosítások végül július 30-án kerültek kihirdetésre. A rendeletek az eredetileg kilátásba helyezett időpontnál (2015. október 1.) egy negyedévvel később, 2016. január 1-én lépnek hatályba.

A JMM mutatót szabályozó rendelet megjelenése

Az MNB a rendeletervezet véglegesítendő szövegét - az EKB-tól kapott zöld jelzést birtokában - június elején küldte meg visszamutatásra, majd ezt követően június 20-án adta ki a rendeletet.

Júliusban a jegybank állást foglalt a figyelembe vehető forintforrásokat érintően, jelezvén, hogy álláspontja szerint a magyar jogi környezet korlátaiból adódóan nem lehetséges a CRR 129. cikkének megfelelő értékpapírt kibocsátása, így kizárólag jelzáloglevéllel teljesíthető a rendeletben előírt követelmény. Ennek kapcsán megkerestük a Nemzetgazdasági Minisztériumot, hogy tervezi-e a CRR fent említett szabályainak megfelelő értékpapírosítási szabályozás kialakítását.

Az EBA⁷ javadalmazással kapcsolatos ajánlásának véleményezése

⁷ European Banking Authority: Európai Bankhatóság

Az Európai Bankhatóság 2015. március elején indította el azt a június 5-ig tartó konzultációját, amely a CEBS által 2010-ben a javadalmazást érintően kiadott ajánlás új EBA ajánlással történő felváltását célozta. Tekintettel arra, hogy az EBA ajánlás átvétele az MNB-re nézve is kötelező, így célszerű volt az ajánlással kapcsolatos észrevételeinket már az EBA konzultáció során megfogalmazni. (Az EBA konzultációra az Európai Bankföderáció is beküldte az észrevételeit, melyek több ponton megegyeztek a HR Bizottság tagjai által felvetett kérdésekkel.)

A konzultációban adott bankszövetségi választ június 3-án küldtük meg az EBA-nak. A technikai javaslatok mellett kiemeltük egyet nem értésünket a CRD javadalmazási szabályai arányossági és semlegességi elvének újfajta értelmezésével. Ez mérettől, üzleti volumentől, komplexitástól, stb. függetlenül minimumkövetelménynek tartja a CRD4 összes javadalmazással összefüggő szabályát, szemben a - Hpt.ben is követett - korábbi értelmezéssel, amely szerint lehetőség volt bizonyos, a kisebb intézmények számára alkalmazhatatlan követelmények alóli mentesítésre.

Adatszolgáltatási egyeztetések az MNB-vel

A nem teljesítő lakossági jelzáloghitelekkel kapcsolatos rendkívüli adatszolgáltatás

Az MNB pénzügyi stabilitásért felelős igazgatósága május 8-ra hívott össze egyeztetést az MNB, a Bankszövetség és a banki kockázatkezelési és jelentésszolgálati szakértők részvételével. Az egyeztetés célja olyan adattartalmú egyszeri adatszolgáltatás kidolgozása volt, amelynek segítségével az elszámolást követően fennmaradó, nem teljesítő lakossági jelzáloghitelek esetében pontosabban felmérhetők a nem teljesítési okok és a lehetséges kezelési módok. Az MNB stábjára jelezte, hogy az adatszolgáltatásra rövid határidővel lenne szükség, az MNB felső vezetése döntéshozatalának a támogatására. Az egyeztetés során a résztvevők elsősorban arra koncentráltak, hogy milyen adatokkal válaszolhatók meg a fenti kérdések, és nem vizsgálták a szóba jöhető adatok rendelkezésre állását és előállíthatóságát.

Az egyeztetést követően levélben kerestük meg az MNB érintett igazgatóságának vezetőjét és projektvezetőjét, jelezve, hogy kétséges a szóba került adatkör bankszektor szintű általános rendelkezésre állása, illetve előállíthatósága. A túlzott (az EKB által 2014 második felében végrehajtott AQR során igényeltet is meghaladó) adatigényt az általunk ismert elemzési célok sem indokolják. Ezen túl kiemeltük, hogy az adatokat értelmezni, előállítani tudó banki szakértői kör a lakossági hitelek elszámolása és a deviza jelzáloghitelek forintosítása miatt egyébként is túlterhelt. Egyúttal kértük a konzultáció folytatását abból a célból, hogy a rendkívüli adatszolgáltatás megfelelő határidővel és teljesíthető adattartalommal kerüljön kialakításra.

A banki szakértőkkel folytatott egyeztetések során kialakult a banki rendszerekből megbízhatóan rendelkezésre bocsátható adattartalom. Az MNB adatigényét ennek figyelembe vételével határozta meg és a rendkívüli adatszolgáltatást május 27-i határozatával, július 15-i határidővel kérte be.

Az elszámolással, forintosítással kapcsolatos új adatszolgáltatás

Az MNB fogyasztóvédelmi igazgatósága jelezte, hogy az elszámolással kapcsolatos adatszolgáltatás kibővítését tervezi. 2015. május 14-re ezzel kapcsolatos egyeztetésre hívta meg a Bankszövetség képviselőit, egyidejűleg rendelkezésre bocsátotta az új adattábla tervezeteket. A konzultáción kiemeltük, hogy az adatigény nagyon rövid határidejű teljesítése az elszámolás első köre és a deviza jelzáloghitelek forintosítása miatt leterhelt szűk fejlesztési kapacitások miatt nehezen megvalósítható. A táblák áttekintése során azt is jeleztük, hogy kommunikációs szempontokból milyen jellegű információkat célravezető szerepeltetni az adatszolgáltatásban.

Az MNB június 17-én küldte meg az egyeztetés alapján felülvizsgált adattáblákat és kitöltési útmutatót rövid határidejű véleményezés céljából. A tervezetben július 10-i határidejű adatszolgáltatás előírása szerepelt. Válaszunkban kértük, hogy az adatszolgáltatást kiadó határozatokat követően legalább 45-60 napot biztosítson az MNB az adatok beküldésére, továbbá

több technikai módosítást is javasoltunk. A határozatokat július 2-án adta ki az MNB augusztus 10-i beküldési határidővel, és az adatszolgáltatási igény véglegesítése során további észrevételeinket is figyelembe vették.

Levél az adatszolgáltatási kötelezettségek összehangolása érdekében

Az MNB illetékes alelnökének írt levelünkben ismételten kértük, hogy tegyenek lépéseket a hitelintézeti szektor adatszolgáltatásokkal kapcsolatos felesleges terhelésének a mérséklésére. A folyamatosan bővülő jelentési kötelezettségek teljesítése nagyon sok erőforrást igényel, s már-már fizikai korlátokba ütközik. A levélben kifogásoltuk, hogy az MNB az új adatszolgáltatások elrendelésekor nem feltétlenül veszi figyelembe a nála megtalálható adatokat, és gyakoriak az olyan adatkérések is, amelyekről nincs a bankoknál információ, illetve az elrendeltnél lényegesen hosszabb időre lenne szükség a kért információ megbízható előállításához. Miközben megértjük és támogatjuk azt az igényt, hogy az MNB hozzájusson a feladatai ellátásához szükséges gyors és pontos információkhoz, indokoltnak tartanánk, hogy az adatkérések előkészítésébe vonják be a gyakorlati bankszakembereket, a különböző jegybanki szakterületek az új igényeket jobban hangolják össze, és a hitelintézetek számára biztosítsanak elégséges felkészülési időt.

Konzultáció a NAV Ellenőrzési és Végrehajtási szakterületeivel a banki adatszolgáltatásról

A Bankszövetség Pénzforgalmi munkacsoportja több ülésén is foglalkozott a NAV egyedi ügyfelekre vonatkozó adatlekérésnek problémáival. Az adóhatóság törvényi előírás alapján alakította ki korszerű, elektronikus végrehajtási-, bünyügyi-, ellenőrzési célú banki adatlekérési rendszerét, de a bankoktól bekért adatok konkrét tartalmát illetően nem történt részletes egyeztetés. Ebből adódóan az automatikusnak szánt adatszolgáltatás folyamatosan megterhelődött a hatósági kiigazítási adatkérések manuális teljesítésével.

A Pénzforgalmi munkacsoport akciócsoportot hozott létre, amely részletes és egyértelmű adatlekérési kategóriákat dolgozott ki. A munka eredményét bankszövetségi javaslatként megküldtük a NAV-nak. A témakörben az adóhatóság által rendezett szóbeli konzultáción a Bankszövetség képviselői többek között elérték, hogy

- tisztázásra kerüljön a megtakarítási- és hitelszámla lekérési módja,
- rendeződjön az egyéni vállalkozók üzleti és magán számláinak kezelése,
- alapelveként rögzüljön, az adatszolgáltatásban csak olyan változást eszközöljünk, amely minimális IT fejlesztést igényel bármelyik félnél.

A felmerült szakmai és IT kérdések komplexitása miatt a tárgyalást további írásbeli egyeztetések követték, amelyek a következő negyedévben is folytatódnak.

VII. Pénzforgalom

Banki közreműködés a GIRO szakcsoportjaiban

A csoportos beszédés továbbfejlesztése

A GIRO Zrt. keretei között - a jegybank, a kereskedelmi bankok és a GIRO szakértőinek részvételével - ideiglenes munkacsoportot alakult a csoportos beszédések fokozott elterjesztése érdekében. A munkacsoport számos ülést tartott, s ezeken először számba vette a csoportos beszédés elterjedését akadályozó problémákat, majd sorrendbe állította azokat jelentőségük és a megoldásuk

költségigénye szerint. Ezt követően a munkacsoport a fontosabb és kisebb költségigényű témaköröket dolgozta fel, és megoldási javaslatokat tett

- a szükséges jogszabályi változásokra,
- a bankoknak és beszedőknek teendő ajánlásokra, illetve
- a terméket népszerűsítő új honlap megteremtésére.

A megtárgyalt problémák közül kiemelését érdemel, hogy

- a beszedőknek megküldött felhatalmazásra kötelező lesz záros időn belül választ küldeni (jelenleg nincs ilyen előírás, s emiatt a bank a nála reklamáló ügyfelek részére nem tud tájékoztatást adni),
- jogszabály fogja szabályozni, hogy mi a számlavezető bank feladata, ha számlavezetett (beszedő) ügyfele megváltoztatja akár saját, akár szolgáltatási körébe tartozó ügyfelek azonosítóit,
- ajánlást készít a banki oldal a beszedőknek, hogy a könnyebb banki ügykezelés érdekében milyen algoritmus, illetve karakterkészlet alapján képezzék az ügyfél azonosítókat,
- a GIRO honlapjára kerülő csoportos beszedést népszerűsítő honlap-rész ügyfelektől elzárt, de a piaci szereplők számára elérhető részén lesznek hozzáférhetők a bankok és a beszedők fő kapcsolattartói, a problémák könnyebb kezelhetősége érdekében.

A kidolgozott javaslatokat a GIRO véglegezi, s annak jogszabályt érintő részeit, maga terjeszti elő az MNB részére.

A „nulladik” ciklus indítása

A meghirdetett jegybanki tervek szerint folytatódik az elszámolás-forgalom átertelése a korszerű, EU szabványok szerint működő Interegior2 (IG2) rendszerbe. E folyamat aktuális lépése a MÁK által indított állami bérek, szociális juttatások, nyugdíjak IG1-rendszerből való kivezetése és IG2-be történő átirányítása. Ennek kapcsán az MNB és a GIRO több egyeztetést folytatott a bankokkal. A fő problémát az jelentette, hogy eddig az IG1-ben éjszaka elszámolt és hajnalban a bankok által megkapott MÁK tételek feldolgozására, ügyfélszámlákon történő jóváírására elegendő idő állt rendelkezésre. Ha azonban az IG2-ben, annak valamelyik napközi ciklusában tömegesen érkeznek be a bankokba e tételek (nyugdíjak!), akkor - tekintettel a többi napközi tételre is – nem lesz elég idő az ügyfélszámlákon való haladéktalan jóváírásra, s ez érdemi ügyfél-panaszokat okozhat.

A megbeszéléseken az a megoldás született, hogy az IG2 is indítson egy éjszakai ciklust, amely – az IG1-hez hasonlóan – hajnalra elszámolja és a bankok rendelkezésére bocsátja a tömeges MÁK tételeket. Mivel ez jelentette a legkisebb változást és a legkevesebb fejlesztési igényt a bankok tudomásul vették a MÁK tételek IG2-be terelését.

A hajnali (vagy nulladik) ciklus a tervek szerint 2016. január 1-én indul. Addig a GIRO Bankszakmai munkacsoportjában még egyeztetik - a havonta várhatóan csak 2 napon forgalmat bonyolító, csak MÁK tételeknek fenntartott - nulladik ciklus technikai részleteit, a teszt célszerű időpontját, illetve a szabálykönyv szükséges változásait.

A KELER számlavezetési fejlesztési projektje

A Bankszövetségnek aktív szerepet vállalt a KELER bankrendszer egészét érintő, nagy horderejű számlavezetési projektjének indítási terveinek pontosításában. Tagbankjai jelzése alapján a KELER-hez írott levélben foglalta össze a felmerült kérdéseket, problémákat és javaslatot tett a projekt indítási időpontjának körültekintő meghatározására.

A KELER vezetése megköszönte a Bankszövetség közreműködését és egyúttal jelezte, hogy

- a projekt indítási időpontját később határozzák meg, és
- a projekt további lépéseit az érintett szolgáltatókkal (így a bankokkal is) rövid időn belül közösen alakítják ki.

Az Internetes fizetések biztonságáról készült MNB felmérés eredménye

Az internetes fizetések biztonságáról - az EBA vonatkozó iránymutatásában foglaltakra is tekintettel - az MNB az év elején rendelt el kérdőíves önfelmérést a hazai bankok és egyéb pénzforgalmi szolgáltatók körében. A jegybanki szakértők azt állapították meg, hogy a kérdőívek eredménye vegyes képet mutat, a pénzforgalmi szolgáltatók többségénél fejlesztések szükségesek ahhoz, hogy teljességgel megfeleljenek az alábbi témákban megfogalmazott követelményeknek:

- kiszervezési szerződések tartalma,
- kockázati forgatókönyv felülvizsgálata,
- kockázatelemzés átfogó felülvizsgálata évente egyszer,
- naplózott tranzakciós és elektronikus felhatalmazási adatok rendszeres lekérdezése és elemzése különböző inkonzisztenciák, illetéktelen adatmódosítások és a jogosulatlan hozzáférés nyomai után kutatva,
- csalásfelderítésre és - megelőzésre alkalmas rendszerek a gyanús tranzakciók vagy elektronikus megbízások azonosítására, mielőtt azokat a pénzforgalmi szolgáltató véglegesen jóváhagyná,
- erős ügyfél hitelesítés bizalmas adatokhoz való hozzáférés vagy módosításuk esetén,
- erős ügyfél hitelesítés interneten keresztül történő bankkártyás fizetés esetén,
- ügyfelek oktatására és a tudatosságuk növelésére irányuló programok szervezése,
- általános érvényű, személyre szabott szabályok beállításának lehetővé tétele az ügyfelek, részére online fizetési viselkedésük és az ahhoz kapcsolódó szolgáltatásokat illetően.

Az MNB képviselői az IT Biztonsági munkacsoport tagjai számára szervezett konzultáción elmondták, hogy teljes mértékben támogatják az EBA iránymutatás célját és egyetértenek az ügyfelek csalás elleni védelmének, illetve az érzékeny fizetési adatok védelmének fontosságában az internetes fizetések során.

Az MNB a felméréssel kapcsolatos kötelezettségének eleget téve bejelentette az EBA-nak, hogy meg kíván felelni az internetes fizetések biztonságára vonatkozó iránymutatásoknak. Figyelembe véve a hazai viszonyokat, megkezdte a munkát annak érdekében, hogy 2015. szeptember végéig kiadja az *internetes fizetések biztonságával kapcsolatos hazai (MNB) ajánlást*. Ígéretet kaptunk, hogy a kidolgozandó ajánlás kibocsátása előtt az MNB konzultál a banki közösséggel.

A SEPA migrációs munkacsoport tevékenysége

Az úgy nevezett Vég-dátum (260/2012/EU) rendeletben (VDR) előírt követelmények egységes értelmezése és teljesítése céljából a SEPA Munkabizottság szakértőkből álló Migrációs munkacsoportot alakított. A munkacsoport a VDR követelmények alapján felmérte és beazonosította azokat a kérdéseket, amelyeket 2015. július 31-ig szóló mandátuma keretében meg kell oldania, így támogatva a bankokat és pénzforgalmi szolgáltatókat, hogy időben betervezhessék és biztosíthassák a felkészüléshez szükséges erőforrásokat a 2016. október 31-i vég-dátumig.

A munkacsoport három ülést tartott. Saját körében vagy az MNB állásfoglalását kérve tisztázta:

- az elérhetőség követelményét a SEPA fizetési modellek, különösen a beszédési modell tekintetében,
- a beszédő azonosító képzésére, kiadására és nyilvántartására vonatkozó szabályokat és eljárásokat,
- annak a tiltó szabálynak az értelmezését, ami a kötegetelt megbízások pénzforgalmi szolgáltatók által végzett átkulcsolási szolgáltatásáról (azaz a nem SEPA szabvány szerint

benyújtott megbízások ISO20022 XML formátumra történő konverziójának a pénzforgalmi szolgáltatókra vonatkozó tilalmáról) szól,

- hazai viszonylatban az IBAN-only problémát, azaz a fizetési műveletben szereplő kedvezményezett pénzforgalmi szolgáltatójának BIC kódja (bankazonosító kódjának) egyértelmű biztosítását a fizető fél pénzforgalmi szolgáltatója által a fizető fél helyett.

Ezen kívül más üzenet típusok (például a SWIFT MT101 és MT103) jövőbeni használhatóságával, valamint a díjakkal összefüggő kérdésekkel is foglalkozott. A kérdések kidolgozása során az euró övezeti anyaintézmények információit is felhasználták, miután az ottani gyakorlatnak már 2014. augusztus 1-től meg kell felelni a VDR-nek.

A munkacsoport eredményeit nemcsak a bankok és a pénzforgalmi szolgáltatók, hanem az egyéb érintettek számára is publikálni fogja.

Bankkártya aktualitások

Az Európai Parlament 2015. márciusban fogadta el a kártyaalapú fizetési műveletek bankközi jutalékainak szabályozásáról (MIF⁸) beterjesztett uniós javaslatot, amelynek szövegét májusban hirdették ki az unió Hivatalos Lapjában. A rendelet szerint a pénzforgalmi szolgáltatók a betéti kártya műveletekre vonatkozóan nem ajánlhatnak, illetve kérhetnek a művelet értékének 0,2%-át meghaladó műveletenkénti bankközi jutalékot. A hitelkártya műveletekre 0,3% a definiált mérték. Magyarországon egyfajta „tesztpiacként” 2014 elejétől ugyanezen értékeket írták elő, azonban a szabályozók által várt kártyapiaci átrendeződésnek és a POS terminálok iránt megugró kereskedői érdeklődésnek még nem láthatóak jelei.

Az elmúlt időszakban újabb, bankkártyás szolgáltatást is végző piaci szereplők (DRB csoport) működési engedélyének visszavonására került sor, ami a hazai bankkártyás elszámolás folyamatos és zavartalan fenntartásában is kihívást jelentett. Emiatt a Bankkártya munkacsoport tovább folytatta szakmai egyeztetéseit az MNB szakértőivel a Nemzeti Nettó Elszámolási Rendszerrel (NNER) kapcsolatban a bankszektor észrevételeinek a beépítéséről, hogy a bankkártyás elszámolási folyamatok ilyen helyzetekben is stabilak és megfelelőek legyenek, illetve a helyzet kezeléséhez szükséges információk megérkezzenek a bankokhoz.

Ugyancsak tovább folyt a szakmai egyeztetés a MasterCard MoneySend (a bankkártyák közötti pénzösszeg továbbítását biztosító) szolgáltatásával kapcsolatban, melynek magyarországi alkalmazásához kapcsolódóan a munkacsoport több kérdésben állásfoglalást kért az MNB szakterületétől.

A szektor szinten is érzékelhető bankkártyás technikai- és rendszer problémák hatékony észleléséhez - a szükséges szakmai lépések támogatásához – megkezdtük egy vészhelyzeti „emergency” levelező értesítési lista felépítését.

A csalásokkal szembeni (fraud) felkészülést és megelőzést segítve többszöri egyeztetés és információ-megosztás történt az Europol European Cybercrime Centre kollégáival, akik az online fraud arányának emelkedésére és a geoblocking, mint hatékony megelőzési eszköz szerepére hívták fel kiemelten a munkacsoport figyelmét.

Szakmai együttműködés keretében, áprilisban idén is ingyenes részvételt tudunk biztosítani kilenc bankkártyás tagbanki szakértő számára a Bécsi Innovation Forum konferencia eseményeire.

⁸ Multilateral Interchange Fees

A bankszámla irányelv (PAD⁹) implementálása

Az NGM megkezdte a felkészülést az EU Bankszámla irányelvének (2014/92/EU) implementálására. Ennek keretében felkérte a Bankszövetséget, hogy tájékoztassa a tárcát a bankszakma álláspontjáról

- az alapszámlára és a bankváltásra vonatkozó önszabályozást,
- a hatósági és magán cégek által üzemeltetett, bankszámlákat érintő díj-összehasonlító szolgáltatásokat, illetve
- az irányelvben foglaltak célszerű végrehajtási módját

illetően.

A felkérésre összeült a Bankszövetség bankszámla munkacsoportja, s kialakította az NGM által feltett kérdésekkel kapcsolatos véleményét, amelyet egy konzultáció keretében osztott meg az NGM szakértőivel:

- A bankváltásról elmondták, hogy a gyakorlatban ritka az irányelvben rögzített bankváltási mód, amikor az ügyfél változatlan tartalommal ugyanazt a bankszámla szolgáltatást kéri az új bankjától (csak azért, mert néhány száz forinttal olcsóbb). Jellemzően az új bankkal közösen alakítják ki az ügyfél helyzetének/profiljának és az új bank termék kínálatának megfelelő új szolgáltatási csomagot.
- Az alapszámlához hasonló - olcsó, sokszínű - szolgáltatás majdnem minden bank kínálatában létezik, ennek ellenére kevesen vesznek igénybe ilyen jellegű bankszámla szolgáltatásokat. Ezt inkább az adóelkerülés (zsebbe fizetés) és az idősebb emberek „bankot kerülő” szokásai magyarázzák.
- A jelenleg használt bankszámladíj összehasonlító szolgáltatások közül a bankok a magáncégek táblázatait preferálják, mivel ez - eltérően a hatóságától - nem igényel külön adatszolgáltatást (a cégek a bankok honlapjáról gyűjtik be az adatokat).

A Bankszövetség egyúttal átadta az NGM és az MNB képviselőinek azt a bankszámla szolgáltatási listát, amelyet a közös uniós listára javasol. A közös lista szerinti szolgáltatásokat minden uniós banknak majd azonos tartalommal kínálni kell, annak érdekében, hogy a díjaik megfelelően összehasonlíthatóak legyenek.

EPC jelentés az azonnali fizetésekről (*Instant Payments*)

Az Európai Pénzforgalmi Tanács (EPC¹⁰) féléves közgyűlésére elkészítette, megtárgyalta majd benyújtotta a Kisértékű Eurófizetések Igazgatósága (ERPB¹¹), a SEPA-projekt irányító testülete által előzetesen kért tanulmányt az *azonnali fizetések (Instant Payments)* lebonyolítására alkalmas modellről. Az EPC a modell kidolgozása során a fizető felek és a kedvezményezettek igényének a feltárásából indult ki megállapítva, melyek azok a legfontosabb jellemzők, amelyeket a leendő új SEPA modellnek ki kell elégítenie. A pénzforgalmi szolgáltatók számára is előnyökkel járhat a további folyamatos, szünetmentes azaz az úgy nevezett *24/7/365 szolgáltatások* nyújtására alkalmas infrastruktúra fejlesztése az egységes euró fizetési térségben. Nemcsak azért mert így csökkenhetnek a költséges csekkes fizetések és a készpénz használat, hanem mert még kényelmesebb és hatékonyabb fizetési szolgáltatást nyújthatnak az elektronikus kereskedelemhez tartozó fizetések terén mind a természetes személyek (P2P) mind a természetes személyek és kereskedők közötti (P2B) pénzforgalomban. A szóba jöhető, a SEPA eszköztárát képező elektronikus fizetési eszközök

⁹ Payment Accounts Directive

¹⁰ European Payments Council

¹¹ Euro Retail Payments Board

közül jelenleg a *SEPA átutalást* találták a legalkalmasabbnak a keresleti és kínálati oldali igények megvalósítására, így ezt a javaslatot fogja az EPC az ERPB részére előterjeszteni.

Az MSE végelszámolás jogi és pénzügyi lezárulása

A Magyar SEPA Egyesület (MSE) még 2013. szeptember 9-én döntött arról, hogy végelszámolással befejezi tevékenységét. Az MSE és a Magyar Bankszövetség között 2013. december 16-án létrejött megállapodás értelmében a MBSZ átvette az MSE folyó feladatait és a SEPA-val összefüggő teendők továbbiakra vonatkozó ellátását. A végelszámolási folyamat 2015. június 29-én utolsó lépéséhez érkezett, amikor a végelszámoló kézhez vette a Fővárosi Törvényszék végzését, amely elrendelte az MSE nyilvántartásából való törlését.

A végelszámoló a végzésben előírt határidőn belül - az MSE záró taggyűlésén elfogadott vagyon felosztási javaslatnak és az egyesületi tagok nyilatkozatának megfelelően - intézkedett a már csak pénzbeli vagyon kifizetéséről, továbbá az MSE számlájának zárásáról és e műveleteket követően a kapcsolatos dokumentáció Bankszövetségnek történő átadásáról. Ezzel a mozzanattal végleg lezárult az MSE 2008. május 8-án megkezdett tevékenysége.

VIII. Adózás, számvitel

A 2016 évi adóváltozások

A Parlament által jövő évre elfogadott adóváltozások szerint a pénzügyi szervezetek különadója - azaz hitelintézetek esetén a banki különadó - csökken: a Kormány és az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank közötti *Egyetértési Megállapodásnak* megfelelően a felső kulcs (50 milliárd forint korrigált mérlegfőösszeg felett) 0,53 százalékról 0,31 százalékra, majd 2017-ben és 2018-ban 0,21 százalékra mérséklődik. Emellett a különadó alapja már nem a 2009-es, hanem a 2014-es mérlegfőösszeg alapján kerül megállapításra. A fizetendő bankadó mértéke a 2016-2018-as években nem haladhatja meg a 2015. adóévre fizetett bankadó összegét. Minden olyan hitelintézetet, amely 2009-től növelte a vállalkozói hiteleinek állományát az általa fizetett banki különadóból évente visszatérítést kap. A visszajáró banki különadó összege nemzetgazdasági szinten legfeljebb évi 10 milliárd forint lehet, és az érintettek körében az időszakos hitelezési növekedésből történő részesedés arányában kerül szétosztásra, az adóhatósághoz benyújtott kérelemre. A növekmény kiszámításakor a 2009. évi és az adóévet megelőző második adóév (2016-ban 2014.) közötti állományváltozást kell figyelembe venni. Az egyedi visszatérítés összege nem haladhatja meg a banki különadó teher 30%-át.

Ugyanakkor a hitelintézeteket érintő különadót 2016-tól egy - a különadó csökkentés ellenében ható - új adótétel, a befektetési szolgáltatások eredményére vetített különadó növeli. A törvény szerint az a hitelintézet, amely az adóévben befektetési szolgáltatást, vagy azt kiegészítő szolgáltatást végez, az ebből eredő nettó árbevételére külön plusz adót köteles fizetni. Az adóalap itt nincs rögzítve konkrét évhez, - úgy, mint a mérlegfőösszeg alapra vetítetténél - hanem mindig az adott évi beszámoló adata a meghatározó. A jogszabály kiegészítés a törvénytervezet parlamenti tárgyalási szakaszában, külön módosító indítvánnyal került beemelésre. Bankszakmai egyeztetés nem előzte meg, s mivel súlyosan hátrányos a bankok számára kifogást emeltünk ellene az illetékes szaktárcánál és kezdeményeztük a törlését.

2016-tól a személyi jövedelemadó általános kulcsa 1 százalékponttal 15%-ra csökken, s ezzel párhuzamosan a kamatjövedelmek adója is azonosan változik. Kamatjövedelmek esetén az adó

számításakor figyelembe kell venni, hogy a kifizetett kamat mely része vonatkozik 2016-ra illetve az azt megelőző időszakra.

Az év közepén a társasági és osztalék adóról szóló törvény kiegészült a Quaestor károsultak kárrendezését biztosító követeléskezelő alapba (Alap) fizetendő előlegnek az adóban való elszámolásáról. Az előleg befizetésére kötelezett hitelintézetek a jogszabály szerint a felszámolás során meg nem térült előleget az adókötelezettségnél csökkentő tételként figyelembe vehetik. Ez úgy történhet, hogy a meg nem térült előlegrész (i) az Alap megszűnési évének társasági adójából, ha az nem nyújt elegendő fedezetet, akkor (ii) a megszűnés évének bankadójából, ha pedig az sem elegendő, akkor (iii) a megszűnés évének tranzakciós illetékéből, majd pedig (iv) a kapcsolt vállalkozások fenti adónemeiből - az Alap megszűnésének évében - a megjelölt sorrend szerint levonható. Amennyiben pedig ezek után marad még el nem számolt rész akkor az (v) a következő adóévek adóiból vonható le az előbbi sorrend szerint.

Az automatikus adóadat-csere

A pénzügyi számlákkal kapcsolatos információk automatikus cseréjéről szóló, az OECD országok illetékes hatóságai közötti többoldalú Megállapodást 2014. október 29-én Magyarország is aláírta. Ezzel vállalta, hogy kötött menetrend szerint megvalósítja az automatikus adóügyi információcserét, és megteszi az ehhez szükséges jogalkotási és végrehajtási lépéseket. A Multilaterális Megállapodás hivatkozik a közös jelentéstételi előírásra (CRS¹²), valamint annak kommentárjára. (A dokumentumok elérhetőek az OECD honlapján. Várható, hogy a hazai szabályok is ezeken alapulnak majd.)

A Multilaterális Megállapodás szerint 2016-ra már adatokat kell szolgáltatni, amelyek kicserélése 2017 második felében történhet. Az információcsere tervezett időpontjait az aláírt megállapodás F. melléklete tartalmazza. A tervek szerint 2017 szeptemberétől kerülne sor az *Új Számlákkal* (olyan egyéni vagy jogalanyi pénzügyi számlák, amelyeket 2016. január 1-e után nyitottak), valamint a *Meglévő Számlák* közül a nagy értékű egyéni számlákkal kapcsolatos információk cseréjére. Ezen túl a Meglévő Számlák közül a kis értékű egyéni számlákkal és jogalanyi számlákkal kapcsolatos információk megküldésére 2017 vagy 2018 szeptemberétől kerül sor. Erre vonatkozóan a végrehajtási szabályok tartalmazznak majd részletesebb előírásokat. Az előzetes ütemezés alapján a határidők megfelelő betartásához a Multilaterális Megállapodást kihirdető törvényjavaslatot tartalmazó előterjesztés tervezetét a szükséges végrehajtási szabályokkal együtt 2015 első felében készítették elő, és előreláthatólag 2015 második felében kerül benyújtásra, elfogadásra.

Az OECD-ben zajló folyamatok tükröződéseként az Európai Unióban is változások vannak az automatikus adóügyi információcsere területén. Ehhez kapcsolódóan 2016-ig meg kell történnie a 2014 végén módosított, az adózás területén történő közigazgatási együttműködésről szóló 2011/16/EU irányelv (DAC2¹³) hazai jogba történő átültetésének, amely szintén pénzügyi információk automatikus küldését írja elő. A tervek szerint a Multilaterális Megállapodás és a DAC2 végrehajtási rendelkezéseinek megalkotása párhuzamosan, egymásra tekintettel zajlik majd.

A Bankszövetség az Nemzetgazdasági Minisztériumnak írott levelében is kifejezte azon szándékát, hogy szeretne bekapcsolódni a kodifikációs folyamatba, mivel a rendkívül szoros határidőre figyelemmel az informatikai rendszerek fejlesztését jelentősen megkönnyítené, ha minél előbb rendelkezésre állna a végleges magyar jogszabály. Ennek jegyében a minisztérium kikérte a véleményünket arról, hogy csekély adóelkerülési kockázatuk miatt mely termékek, illetve intézmények vonhatók ki az automatikus adatcsere köréből. Tagbankjaink véleménye alapján

¹² Common reporting standard

¹³ Directive on Administrative Cooperation

egyebek mellett a TBSZ, a NYESZ, a lakás-előtakarékossági betétek, az étkezési utalványok, illetve az ezeket forgalmazó intézmények, önkéntes pénztárak mentesítését javasoltuk.

Az IFRS áttéréssel kapcsolatos fejlemények

Júniusban megszületett, és a Magyar Közlönyben kihirdetésre került az IFRS áttérésről szóló 1387/2015. (VI. 12.) számú Kormányhatározat. Ezt megelőzően a részletes előterjesztéshez elküldtük pontosító javaslatunkat, és felhívtuk a figyelmet a kapcsolódó jogszabályi háttér kialakításakor mindenképp kezelendő kérdésekre. Arra vonatkozó kérésünket is megerősítettük, hogy az egy éves átmeneti halasztást az integráción kívül más, ugyancsak speciális helyzetben álló hitelintézetek számára is biztosítsák. A Kormányhatározat szerint a hitelintézeteknek - a szövetkezeti integráció és egyes kisebb méretű hitelintézetek kivételével - 2017-től kötelező az IFRS-t alkalmazniuk. Az átmeneti halasztásban részesülőknél 2018. január 1. az áttérés kezdőnapja.

Az IFRS áttéréshez szükséges részletszabályokat a nyár folyamán alakítják ki, a kormányzat 2015. szeptember 30-át jelölte meg határidőként.

A kormányhatározat megjelenését követően - az NGM kérésére - javaslatot készítettünk a Határozat 2. bb) pontjában megjelölt „egyes kisebb méretű hitelintézet” definiálására: a szövetkezeti hitelintézetből bankká átalakult, de a szövetkezeti hitelintézetek integrációjába nem tartozó hitelintézetet, illetve a szakosított hitelintézetet megnevezve. Javaslatunk indoklásaként kifejtettük, hogy ezen intézmények közelmúltban történt átalakulása, illetve pénzügyi szolgáltatások terén folytatott speciális tevékenysége szükségessé tette 1 év halasztást, meghatározóan a technikai rendszerek átállításához. Az egy év átmeneti időszak biztosítása nem torzítja a piaci versenyfeltételeket és belátható időtáv.

A számviteli törvény változásai

Június 23-án a Parlament elfogadta a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény 2016-tól hatályba lépő módosítását, amely meghatározóan az Európai Unió irányelveinek való megfelelést, továbbá a kisebb méretű intézmények/vállalkozások adminisztratív terheinek csökkentését szolgálja.

A módosítás többek között azt tartalmazza, hogy a rendkívüli tételek kategóriája megszűnik és az egyéb, illetve pénzügyi műveletek eredménysorai közé kerülnek az ilyen tételek. Változik az osztalék, az üzleti vagy cégérték elszámolásának a szabálya, a mérleg szerinti eredmény neve adózott eredményre módosul. A módosítások az eredménykimutatás szerkezetét és a kiegészítő melléklet tartalmát is érintik.

IX. Bankszövetségi fejlemények

Programok a pénzügyi tudatosság, a pénzügyi kultúra fejlesztésére

Pénz7 – összefoglaló a programsorozat aktuális eseményeiről

A Pénz7 eseménysorozata tovább folytatódott, olyan interaktív elemekkel, pályázatokkal, játékokkal, melyeknek elsődleges célja az volt, hogy a márciusi tematikus hét ismereteit elmélyítse, és játékos formában megerősítse. A programok szakmai támogatója az EMMI, és a pályázatok zsűrijének elnöke Pölöskei Gáborné, az Emberi Erőforrások Minisztériumának helyettes államtitkára volt.

Így került meghirdetésre középiskolások számára a *Pénz7 kalandjáték* a Facebookon, amelyre közel 3300 játékos regisztrált az április közepétől május végéig zajló időszakban. A játékosok egyszerű pénzügyi kvízek és érdekes feladatok megoldásával fejleszthették pénzügyi készségeiket, miközben pontokat is gyűjtöttek. Az egyéni játék mellett a játékosok felajánlhatták a pontjaikat egy általuk választott iskolának is, így az iskolák is versenyeztek egymással. Ugyancsak sikeresen zárult a *Pénz7 iskolai pályázat*: három iskola - a vecsési Grassalkovich Kétnyelvű Általános Iskola, a polgári József Attila Gimnázium és Szakképző Iskola és a hódmezővásárhelyi Kozmutza Flóra Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Diákotthon és Gyermekotthon - közel egymillió forintot nyert a Magyar Bankszövetség és a Pénziránytű Alapítvány által kiírt pénzügyi tudatossági pályázaton – a komoly pályázatot benyújtó több mint 20 iskola közül. A pályázat célja az volt, hogy az iskolák maguk álmodják meg, milyen programokat szerveznének a Pénz7 keretében.

A 2015-ös Pénz7 a *BankVelem PénzOkos Kupa* országos pénzügyi tudásverseny döntőjével zárult. A Kupa weboldalán több mint 200 iskola 900 csapata regisztrált. A diákok a felkészítő kvízekkel együtt több, mint 7000 tesztet töltöttek ki. A döntőbe a 2 online forduló alapján a 10 legjobb eredményt elérő csapat jutott be.

Egyéb pénzügyi kulturális események az MBSZ részvételével

Varga Mihály nemzetgazdasági miniszter megnyitójával indult útnak a tavasz végén az NGM és az EMMI „Számoljunk a jövővel!” című országjárása. Az országjárást a pénzügyileg tudatos új generációkért, a gazdasági ismeretek a köznevelésben való elterjesztésért szervezték; a pedagógusok ösztönzésére és bátorítására, annak érdekében, hogy a pénzügyi és vállalkozói ismeretek oktatását beépítsék a helyi tanterveikbe. A program során prezentációkkal, jó gyakorlatként kapott helyt a Pénz7 eseménysorozata.

Az MBSZ az Ifjúsági Szakmai Egyeztető Fórum (ISZEF) keretében is aktív résztvevőként koordinálta a pénzügyi kultúra fejlesztését szolgáló programot a bankszektor szereplői és a minisztériumok között.

Az előzőekben nem említett munkabizottságok, munkacsoportok

Adatvédelmi munkabizottság

Az Adatvédelmi munkabizottság áprilisi ülésén a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (NAIH) követeléskezeléssel kapcsolatos vizsgálatait és határozatait elemeztük banki szemszögből. Emellett az adatvédelmi hatósági nyilvántartás és a belső adatvédelmi nyilvántartás adatkezelő oldaláról hallgattunk meg előadást.

A munkabizottság több tagja részt vett a belső adatvédelmi felelősök NAIH által szervezett éves országos konferenciáján.

A munkabizottság 2015. júniusban szűk körű ülést tartott, amelyen jóváhagyta a NAIH elnökének, Péterfalvi Attilának küldendő levelet az adatvédelmi tájékoztatással kapcsolatban tervezett NAIH ajánlás véleményezéséről. A Hivatallal történő konzultációra tervezet készül a célszerűnek tartott banki adatvédelmi tájékoztató szerkezetéről, tartalmáról, egyéb aktualitásokról.

A munkabizottság szükségesnek tartja az IM honlapján közzétett infotörvény-módosítás szétküldését, véleményezését. (Időközben T/5404. számon benyújtották az OGY-hoz).

Agrár munkacsoport

Az Agrár munkacsoport meghívta a Miniszterelnökség képviselőjét, aki tájékoztató előadást tartott a 2014–2020-as időszakra vonatkozó Vidékfejlesztési Program státuszáról, változásairól, az Európai Bizottság általi elfogadás időpontjáról, a pályázatok várható bevezetéséről, a pénzügyi allokációról

valamint az agrár-környezetgazdálkodási támogatás feltételeinek változásáról. A tájékoztatást konzultáció, és a szakmai javaslatok alapos megvitatása követte.

Az Agrár munkacsoport a garanciavállalással kibővített Növekedési Hitelprogram Plusz bevezetése kapcsán is ülést tartott, agrártémájú kérdéseket érintve. Az ülés után több alkalommal írásban is konzultáltunk az érintett, főként szakigazgatási szervezetekkel. A tagszervezetek által felvetett kérdésekre túlnyomó többségben kielégítő választ kaptunk.

EXIM-almunkacsoport

Az EXIM-almunkacsoport az első félévben több ülést tartott a refinanszírozási termékek kapcsán. Az üléseken megfogalmazott észrevételek alapján módosították a refinanszírozási keretszerződéseket, kiemelve a 2 éven belüli konstrukciót. Az almunkacsoport a nemrég bevezetett Versenyképességet javító Hitelprogram - belföldi forgóeszköz- és belföldi beruházási hitel - termékkonceptióját és az ehhez kapcsolódó szerződésmintákat is áttekintette. Ezen túl a hitelintézeti limitterhelést csökkentő eszközök bemutatására is sor került. A munkacsoport tagjai megvitatták az eximbanki hitelek mögé bevont - az Európai Befektetési Bank (EIB¹⁴) és az Európa Tanács Fejlesztési Bankja (CEB¹⁵) által nyújtott - forrásfelhasználás feltételeit és következményeit. Az üléseken az EXIM képviselői rendszeresen beszámoltak a legfrissebb - refinanszírozáshoz kötődő - fejleményekről, előadásokat tartottak utófinanszírozási témákban; különösen a képviselői hálózat megnyitását, illetve a jövőre vonatkozó terveket érintően.

Vezetőválasztás a Compliance munkacsoportban

A korábbi vezető, Milakovszky Gábor (Raiffeisen Bank) távozása miatt vált esedékessé a tisztújítás: a munkacsoport 3 évre Sudár Gábort, az OTP Bank compliance igazgatóját választotta meg a munkacsoport vezetőjének.

A Felügyelő Bizottság alakuló ülése, ügyrendjének az elfogadása

Az idei évi rendes Testületi Ülés - az új Ptk-val összhangban - az Alapszabály-módosításával felállította és megválasztotta a Bankszövetség új testületi szervét, a Felügyelő Bizottságot (FB). Az FB tagjait (Gáspár Tibor elnök, Raiffeisen Bank; Páli Erzsébet alelnök, FHB Bank; Csere Bálint, OTP Bank, Fényi Zoltán, Sberbank; és Sándor Marianna K&H Bank) a jogi, a számviteli és az adózási munkacsoportokban tevékenykedő szakértők közül választották, három éves időtartamra. Az öttagú FB ellenőrzi, hogy az Egyesület működése megfelel-e a jogszabályoknak, az Alapszabálynak és a belső szabályzatoknak.

Az FB júniusban megtartotta alakuló ülését, amelyen elfogadta Ügyrendjét.

Az Etikai Bizottság megújítása

A Magyar Bankszövetség Etikai Bizottságának megújítása is szükségessé vált, mivel a tagok mandátuma lejárt. Felkértük tagintézményeinket, hogy - szűkebb szakterületük megjelölésével - három évre delegáljanak egy-egy tagot ebbe a testületbe, amit a hitelintézetek meg is tettek.

Kommunikáció

¹⁴ European Investment Bank

¹⁵ Council of Europe Development Bank

A Magyar Bankszövetség tevékenységét 2015. második negyedévében is intenzív sajtóérdeklődés kísérte és folyamatos média megkeresésekre válaszoltunk. A 3 hónapos időszak alatt 730 alkalommal szerepeltünk az online sajtóban. A nyomtatott megjelenések száma körülbelül 370 volt, míg elektronikus médiában hozzávetőleg 300 alkalommal szerepeltünk az időszak során. Összességében a teljes negyedév folyamán több mint 1400 sajtómegjelenéssel, illetve említéssel ismertettük meg a bankszektor szövetségi álláspontjait a sajtóval és a közvéleménnyel.

A negyedév során kiadott sajtóközleményben tájékoztatást adtunk a Bankszövetség április 24-i éves rendes Testületi Ülésének az eseményeiről. Bemutattuk a közvéleménynek a megválasztott új elnökségi tagot, valamint felügyelő bizottsági tagjainkat. Ugyancsak publikáltuk azoknak a szakembereknek a nevét is, akik a hagyományoknak megfelelően - a hitelintézeti szektor fejlődését és működését segítő, kiemelkedő egyéni teljesítményük elismeréseképpen - a Magyar Bankszövetség Aranykaptár Díjában részesültek.

A negyedévben kiemelten hangsúlyos témaként jelent meg a fogyasztói hitelek rendezése, az elszámolási folyamat. Az intenzíven érdeklődő sajtónak rendszeresen interjúkkal, megszólalásokkal és májusban egy - az MNB fogyasztóvédelmi területével szervezett közös - sajtóbeszélgetés formájában adtunk részletes tájékoztatást az aktuális információkról, tapasztalatokról.

A Pénz7 interaktív eseményeinek, pályázatainak kommunikációja ugyancsak megkülönböztetett kezelést érdemelt.

I Globális szabályozás

I.1 Pénzügyi Stabilitási Tanács (FSB¹⁶)

I. 1.1 Beszámoló a G20 pénzügyminisztereknek és jegybank elnököknek a pénzügyi reformokról

Mark Carney (az FSB elnöke) áprilisi beszámolója szerint az FSB a 2015 februárjában, Isztambulban megfogalmazott prioritások – (i) az elhatározott reformok teljes, konzisztens és azonnali implementálása, (ii) a válság utáni még hátralévő reformlépések véglegesítése, valamint (iii) az új kockázatok és sérülékenységek kezelése - jegyében végzi tevékenységét.

Az FSB a G20-ak novemberben esedékes antalyai csúcstalálkozója elkészíti és publikálja első konszolidált éves jelentését a szabályozói reformok bevezetéséről, azok hatásairól. A jelentés bemutatja az elért előrehaladást, a jó gyakorlatokat és a hiányosságokat, kitér a bevezetésben tapasztalható inkonzisztenciákra, illetve a kezelést igénylő nem szándékolt következményekre.

A szabályozási reformok befejezéseként teljessé teszik a too big to fail (TBTF: túl nagy, hogy veszni hagyják) probléma kezelését célzó szabályokat, így még a csúcstalálkozó előtt véglegesítik a teljes veszteségviselő kapacitásra (TLAC¹⁷) vonatkozó sztenderdet. (Ezzel kapcsolatos június elején nyilvánosságra hozott dokumentumában az FSB két csoportra osztja a konzultáció kapcsán mérlegelendő módosítási indítványokat: az első csoportba tartozók kezelésére javaslatot tesz, míg a második csoportba tartozókat a hatásvizsgálatok eredményeinek tükrében mérlegeli majd.) Ugyancsak véglegesítik a szanálási intézkedések határokön átnyúló elismerésére (a pénzügyi szerződések lezárásának az átmeneti felfüggesztésére) vonatkozó szabályokat. A nem bankokat érintően véglegesítik a rendszerszempontról fontos globális biztosítók magasabb veszteségviselő képességére vonatkozó követelményeket; definiálják a rendszerszempontról fontos - nem bank, nem biztosító - globális intézmények beazonosításának az ismérveit; meghatározzák a központi szerződő felek (CCPs) helyreállítási tervezésének és szanálhatóságának a kulcs elemeit, valamint az OTC piacok biztonságának a növelése érdekében átfogó adatszolgáltatást vezetnek be.

Az új kockázatokat és sérülékenységeket illetően az FSB figyelme a piaci alapú finanszírozásból eredő kockázatokra, illetve a rossz üzletvitelből adódó - potenciálisan rendszerkockázatot okozó - kockázatokra (misconduct risk) összpontosul. Az FSB a tőkepiacok illetve az eszközkezelői tevékenységek sérülékenységének a kezelésére két egymással összefüggő projektet indít. Az első a valószínűsíthető rövidtávú kockázati csatornákat és a kezelésükre szolgáló jelenleg meglévő opciókat elemzi. A második a tőkepiacok hosszabb távú fejlődését tekintve vizsgálja, hogy szükséges-e az eszközkezelők, illetve az eszközkezelői tevékenység további szabályozása a rendszerkockázatok mérséklése érdekében. A rossz üzletvitelből adódó kockázatokat illetően az FSB munkatervet fogadott el, amelynek keretében vizsgálni fogják

- hogy az ösztönzést érintő reformok elég hatékonyak-e a helytelen üzletvitel mérséklésére, vagy további intézkedések szükségesek;
- a benchmarkokat érintő - folyamatban lévő - reformok terén elért előrehaladást, és azt hogy szükségesek-e további lépések a fix jövedelmű, az áru- és a devizapiacok globális magatartási sztenderdjeinek a javítására;

¹⁶ Financial Stability Board: a pénzügyi szabályalkotás legmagasabb nemzetközi testülete

¹⁷ Total Loss Absorbing Capacity, ez tartalmilag többé-kevésbé megfelel az EU BRRD irányelvben szereplő, valamennyi bank számára előírt MREL-nek (Minimum Requirement for own funds and Eligible Liabilities).

- A Világbankkal és más illetékes testületekkel közösen a levelezőbanki tevékenységből való potenciális kivonulás mértékét, a hatására kialakult pénzügyi kirekesztést, illetve a probléma kezelését célzó lehetséges lépéseket.

I. 1.2 A szanalási rezsimek szakértői értékelése (peer review)

A Pénzügyi Stabilitási Tanács áprilisban második alkalommal kezdett vizsgálatot az FSB-ben képviselt joghatóságok szanalási rezsimjének értékelésére. A vizsgálat célja az egyes joghatóságokban rendelkezésre álló szanalási eszköztár (lehetséges elemeinek és természetének) felmérése. A kérdőíves vizsgálatban a nemzeti hatóságoknak tettek fel kérdéseket, de az FSB a többi érdekcsoport (pénzügyi intézmények, iparági érintettek, fogyasztói képviselvek) véleményére is kíváncsi. A május 8-i határidővel) beérkezett válaszok alapján készített szakértői értékelést a tervek szerint 2016 elején publikálják.

A nemzetközi szabályozási kezdeményezésre megszületett szanalási rezsimeket érintően az FSB alábbi kérdésekre keresi a választ:

- a bankszanalásra vonatkozó nemzeti szabályozás megfeleltetése és természete, beleértve a szanalási hatóságok intézményi kereteit és a bíróságok szanalásban játszott szerepét;
- a szanalás megindítását és a bankszanalás végrehajtását érintő hatáskörökre vonatkozó hatósági szabályozás hatóköre és formája;
- a szanalás végrehajtásának a módját befolyásoló tényezők a különböző szanalási szabályrendszerekben és hatásuk a szanalási eszköztár hatékonyságára, eredményességére;
- a helyreállítási és szanalási tervezéssel és a szanalhatósági értékeléssel kapcsolatos tapasztalatok és nehézségek.

1.1.3 A rendszerszempontról fontos bankok (SIBs¹⁸) felügyeleti kereteinek szakértői értékelése

Az FSB májusban hozta nyilvánosságra a rendszerszempontról fontos bankok felügyeleti kereteinek szakértői értékelését. Megállapították, hogy az adott szervezeti keretek között a nemzeti hatóságok jelentős előrelépést tettek a felügyeleti hatékonyság megerősítésére. A felügyeleti intézkedések bővebb és kifinomultabb eszköztárát használják, ami előretekintrő felügyeleti közelítéshez, a fennálló és a keletkező kockázatok jobb felismeréséhez vezet. A felügyeleti látókör makroprudenciális és szanalhatósági nézőponttal bővült. Erősödött a felügyeleti hatóságok és a felügyelt intézmények igazgatósága, felső vezetése közötti párbeszéd, mind a gyakoriság, mind a vezetői szint tekintetében. A vállalatirányítás, valamint a helyreállítási és szanalási tervezés számos joghatóságban a figyelem középpontjába került.

A vizsgálatba bevont 13 G-SIBs¹⁹ is a felügyelet intenzitásának a fokozódását érzékelt, főként a tőkemegfelelést és a likviditást illetően, mind a vizsgálatok számát és mélységét, mind az adatkéréseket érintően. A vizsgálatok megállapításainak következtében a felügyeleti intézkedések ugyancsak felerősödtek. Ugyanakkor a G-SIBs bankok a felügyeleti párbeszéd nyitottabb és konstruktívabb alkalmazását várják.

A kölcsönös bizalmon alapuló határokon átnyúló felügyeleti együttműködés megerősítése - a jó és még inkább a rossz időkben - különleges fontosságú. A hatékonyság a világos és átlátható felügyeleti stratégiák és prioritások meghatározásával és megvalósításával javítható. Az egyik legnagyobb kihívást a nagymértékű szabályozási és felügyeleti változások hatékony végrehajtása, az elégséges költségvetési források, valamint a képzett, alkalmas és tapasztalt munkaerő biztosítása jelenti.

A szakértői jelentés azt ajánlja a felügyeletnek, hogy pontosan határozzák meg stratégiájukat és prioritásaikat; erősítsék a felügyelt intézményekkel folytatott párbeszédet; ösztönözzék a bankokat IT, valamint vezetői információs rendszereik fejlesztésére; és hogy az adatkéréseket indokolt módon, célzottan, az anya és a fogadó felügyelet között koordinálva végezzék.

¹⁸ Systemically important banks

¹⁹ Global systemically important banks: rendszerszempontról fontos globális bankok

I.2 Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság (BCBS²⁰)

I.2.1 Nyolcadik státuszjelentés a Bázeli szabályozói keretek bevezetéséről

A Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság áprilisban a szabályozói konzisztenciát értékelő program (RCAP²¹) keretében nyolcadik alkalommal adott információt a Bazel II, a Bazel 2.5 és a Bazel III sztenderdek implementálásáról. A jelentés az érintett hatóságok közlésén alapul és a kockázati alapú tőkekövetelmények, a rendszerszempontról fontos globális és hazai bankokra vonatkozó előírások, az áttételi ráta és a likviditás fedezeti mutató (LCR²²) bevezetéséről ad tájékoztatást. A jelentés a Bázeli Bizottság 19 tagországát érintően vizsgálja a szabályok bevezetésének a konzisztenciáját. A szabályok teljes körű bevezetése a joghatóságok döntő többségében megtörtént, az USA-ban és Európában az LCR mutatót illetően tapasztalható némi csúszás; késik az LCR közzétételére vonatkozó követelmények meghatározása. Az USA hatóságai várhatóan még 2015-ben publikálják a követelményeket, míg az Európai Bankhatóság 2016 áprilisára ígéri a sztenderd elkészítését.

I.2.2 A hitelkockázat kezelés szektorok közötti fejleményei: meglévő gyakorlatok és javaslatok

A Közös Fórum²³ júniusi dokumentuma a pénzügyi szektor (bankok, befektetési szolgáltatók és biztosítók) hitelkockázat kezelésének felügyeleti kereteit, a cégek gyakorlatát, a hitelkockázat kezelés szabályozását és felügyeletét vizsgálja. A jelentés alapjául egy globális szintű (Európára, Észak Amerikára és Ázsiára kiterjedő), 15 felügyelet és 23 piaci szereplő bevonásával készült felmérés szolgált. (A jelentés a Közös Fórum 2006-ban készült dokumentumát frissíti és használja kiindulópontként a változások bemutatásához.)

A felmérés eredményeinek a figyelembe vételével a jelentés az alábbi javaslatokat ajánlja a felügyeleti hatóságoknak megfontolásra:

1. A felügyeletnek gyanakvással kell tekinteniük a belső modellekre való túlzott támaszkodásra a hitelkockázat kezelés és a tőkekövetelmény meghatározása során. Ahol lehetséges egyszerű mérőszámokat kell kialakítani a szofisztikált modellek kiegészítéseként.
2. Miközben a jelenlegi alacsony kamatkörnyezet valószínűsíthetően a hozamvadászat különböző módjait generálja, a felügyeletnek tisztában kell lenniük a kockázat vállalási hajlam erősödésével, és az alkalmas kockázat kezelési gyakorlatok meglétének a szükségességével.
3. A felügyeletnek azt is tudniuk és alkalmas módon kezelniük kell, hogy az OTC derivatív piacok által megkövetelt letétek növekvő szükségletet támasztanak a jó minőségű likvid fedezetek iránt. A szabályozó testületnek mérlegelniük kell az ilyen biztosítékok elérhetőségének a nyomon követését és értékelését elősegítő lépéseket, szem előtt tartva a rendszerkockázat csökkentését és a központi szerződő felek igénybe vételének az elősegítését.
4. A felügyeletnek vizsgálniuk kell, hogy a cégek hitelkockázat kezelési gyakorlatuk részeként megfelelően mérik-e fel a központi szerződő felekkel szembeni kockázati kitettségeket.

²⁰ Basel Committee on Banking Supervision

²¹ Regulatory Consistency Assessment Programme

²² Liquidity Coverage Ratio

²³ Joint Forum: a pénzügyi szektor globális felügyeleti szervezetei - a BCBS, az IOSCO és az IAIS alkotják

I.2.3 A banki könyv kamatkockázata (IRRBB²⁴)

A banki könyv kamatkockázatának a kezelését tárgyaló konzultációs dokumentum célja, hogy kiegészítse és helyettesítse a Bizottság 2004-ben született „*A kamatkockázat kezelésének és felügyeletének alapelvei*” című útmutatóját. A banki könyvi kamatkockázat felügyeleti kezelésének a felülvizsgálatát két tényező motiválta. Egyrészt biztosítani akarják, hogy a bankok megfelelő tőkével rendelkezzenek a kamatlábak változásából származó potenciális veszteségek fedezésére. Ez a számos joghatóságban tapasztalható rendkívül alacsony kamatkörnyezetet figyelembe véve különösen fontos. Másrészt korlátozni kívánják a banki és a kereskedési könyv eltérő tőkeszükséglete miatti arbitrázs lehetőségét, akárcsak a banki könyvön belüli, eltérő számviteli kezelésű tételek miatti arbitrázst. (Ez a kereskedési könyvi szabályozás folyamatban lévő, mélyreható felülvizsgálata miatt is időszerű.)

A konzultációs dokumentum az IRRBB felügyeleti kezelésére két opciót kínál: a minimum tőkekövetelmény meghatározására szolgáló sztenderdizált 1. pilléres módszert, amelynek előnye a - piaci bizalmat és az egyenlő versenyfeltételeket elősegítő - jobb konzisztencia, az átláthatóság és az összehasonlíthatóság. A második pilléres opció - amely a kamatkockázatra vonatkozó nyilvánosságra hozatali követelményeket is tartalmaz - a javasolt első pilléres módszeren alapul, de inkább tekintetbe veszi a joghatóságoként eltérő piaci viszonyokat és kockázatkezelési gyakorlatokat.

A Bizottság a konzultációs dokumentumban 6 konkrét kérdést is megfogalmaz, amelyekre szeptember 11-ig várják a válaszokat.

I.2.4 További dokumentumok

A fentiekén túl az elmúlt negyedévben hozták nyilvánosságra a BCBS Gazdasági Konzultatív Bizottsága és a Globális Közgazdasági Találkozó elnökének a - testületek májusi ülését követően kiadott - nyilatkozatát a *legjobb FX piaci gyakorlatokról*. A BIS tagországok jegybankelnökei megegyeztek egy Piaci Bizottság nevű munkacsoport felállításáról, amelynek feladata az FX piacok globális magatartási sztenderdjeinek és elveinek a kialakítása. A csoport inputot szolgáltat az FSB által koordinált, a magatartási kódexek kidolgozására irányuló szélesebb körű erőfeszítésekhez.

A Bizottság júniusban a *nettó stabil finanszírozási mutató (NSFR²⁵) nyilvánosságra hozatali sztenderdjét* is publikálta, amely - hasonlóan az LCR közzétételi keretekhez - az intézmények által közzétett adatok felhasználhatóságát, konzisztenciáját biztosítja. Az NSFR-re vonatkozó nyilvánosságra hozatali kötelezettségeket 2018. januártól kell teljesíteni.

II Európai szabályozás

II.1 Bizottsági közlemény (kommunikáció) az Európai Parlament, a Tanács, valamint a Gazdasági és a Szociális Bizottság részére a jobb szabályozás menetrendjéről

Az Európai Bizottság május 19-én fogadta el a jobb szabályozás menetrendjét (*Better Regulation for Better Results – An EU Agenda*). A tennivalók listája - egyebek között - tartalmazza a Bizottság, a Parlament és a Tanács közötti *intézményi szerződés* (IIA²⁶) felülvizsgálatát, amely még 2003-ból, a Lisszaboni Egyezmény elfogadása előttről származik. A program szerint:

²⁴ Interest rate risk in the banking book

²⁵ Net Stable Funding Ratio

²⁶ Inter-institutional Agreement

1. A jobb eredmények elérése érdekében meg kell változtatni EU szintű munkát, nem csak azt, amit az EU csinál, hanem a módot is, ahogyan csinálja. A Bizottság csak a legfontosabb kérdésekre koncentrál, a politikai prioritásoknak megfelelően összesen 23 új, lényeges ügyet határozott meg. Fontos, hogy EU szabálykönyvek minden intézkedése feleljen meg a modernség, a hatékonyság, az arányosság és a működőképesség követelményének, valamint minél egyszerűbb, könnyen alkalmazható legyen, biztosítsa a biztonságot és kiszámíthatóságot és kerülje a szükségtelen többlet terheket. A Bizottság építeni kíván az eddigi hatásvizsgálatokra és a szabályozás karcsúsítási programra (Regulatory Fitness Programme (REFIT)).

2. A nyitottság és a transzparencia következetes érvényesítése **több konzultációt, jobb odafigyelést** feltételez. A Bizottság az ötlet első felmerülésétől a tervezett törvény bevezetéséig jobban odafigyel a polgárok és az érintett érdekcsoportok véleményére, visszajelzéseire. A konzultációkra vonatkozó, meglévő minimum követelményekre építve a Bizottság új, „*Jobb szabályozás útmutatója*” (*Better Regulation Guidelines*) segíti a minden érintettre kiterjedő, jó minőségű, transzparens, megalapozott döntésekhez vezető konzultációt. Az új javaslatok esetén 12 hetes nyilvános konzultáció nyílik, párhuzamosan elvégzik a meglévő szabályok „fitnesz” ellenőrzését, míg a nemzeti parlamenteknek módjuk nyílik a szubszidiaritás jegyében indoklással ellátott véleményt (reasoned opinion) adniuk, és 8 hetes visszacsatolásra is lehetőség lesz. A felhatalmazáson alapuló és a fontos végrehajtási törvényeknél 4 hetes konzultációt biztosítanak.

3. A jobb cselekvéshez, a jobb (szakma) politika megvalósításához jobb eszközökre van szükség. A célok elérését az biztosítja, ha a jobb szabályozás egy kiegyensúlyozott program, egyértelmű és világos célokkal. A KKV-kra gyakorolt hatásokra kiemelt figyelmet kell fordítani, hiszen a túlságosan megterhelő, bürokratikus szabályokat a kis cégek nem képesek betartani.

Az EU Intézményeknek (Parlament, Tanács, tagországok) osztaniuk kell a jobb szabályozás melletti elkötelezettséget. A múltban előfordult, hogy az Európai Parlament és a Tanács időnként elbizonytalanodott az adminisztratív terheket növelő intézkedések bevezetésekor, a tagországok pedig gyakran megkerülték az EU szabályok szigorú alkalmazását. A Bizottság most eltökélt, hogy a jobb szabályozás elveit ne csak elfogadják, hanem szigorúan be is tartassák. A Bizottság önmagában nem képes a jobb szabályozás program megvalósítására, ahhoz az európai intézmények, a tagországok és a szociális partnerek elkötelezett együttműködése szükséges.

4. A meglévő szabály gyűjtemény frissítése ugyancsak alapvető követelmény, amit a REFIT program biztosít. A REFIT akkor működik jól, ha célzott, kvantitatív, befogadó és a politikai döntéshozatalba jól beágyazott. **A befogadó megközelítés jegyében** a Bizottság aktívan kezdeményezi, hogy az érintett érdekcsoportok szolgáltatassanak inputot az EU szabályozás javításához. Egy új „REFIT Platform” is létrehoznak, amelynek elnöke a Bizottság első alelnöke lesz.

A jobb szabályozás programot érintően a Parlament, a Bizottság a leköszönő litván, illetve a második félévben sorra kerülő luxemburgi elnökség vezetői 2015. június 25-én kezdő megbeszélést tartottak. Az Elnökség június 30-án bejelentette, hogy készek az IIA módosítására.

II.2 Az európai gazdasági és monetáris unió megvalósítása (kiteljesítése)

A 2014. októberi euró övezeti csúcstalálkozó kiemelte, hogy „a gazdasági és monetáris unió zökkenőmentes működéséhez létfontosságú a gazdaságpolitikák szorosabb koordinációja”. Ennek megvalósítására az Európai Bizottság elnöke - szorosan együttműködve az Euróavezeti Csúcstalálkozó (Euro Summit) elnökével, az eurócsoport elnökével, az Európai Központi Bank elnökével és az Európai Parlament elnökével - jelentést készített, amelyet június 22-én adtak közre. A jelentés bemutatja a „*valódi, szoros és méltányos gazdasági és monetáris unió*” jellemzőit, amelyet két szakaszban kívánnak megvalósítani. Az első - 2015. július 1-től 2017. június 30-ig tartó *elmélyítési* - szakaszban az

uniós intézmények és az euró övezeti tagállamok a meglévő eszközökre építenek és a lehető legjobban kihasználják a meglévő szerződéseket. Már ebben a szakaszban fontos lépéseket tesznek a gazdasági, a pénzügyi és a költségvetési unió megteremtésére.

A **gazdasági uniót** tekintve alapvető az euró zóna gazdaságainak a konvergenciája, s az, hogy a növekedés és a munkahelyteremtés új lendületet kapjon. Az ehhez szükséges azonnali intézkedések:

- a versenyképességi hatóságok euró övezeti rendszerének létrehozása;
- a makrogazdasági egyensúlyhiány kezelésére szolgáló eljárás fokozott végrehajtása;
- a foglalkoztatás és a szociális teljesítmény középpontba helyezése;
- és a gazdaságpolitikák szorosabb összehangolása az átdolgozott európai szemeszter keretében.

A **pénzügyi unió** fejlesztése során elsődleges fontossággal bír a bankunió kiteljesítése, amelynek a legfontosabb elemei:

- Áthidaló finanszírozási mechanizmus létrehozása az Egységes Szanálási Alaphoz(SRF²⁷);
- Konkrét lépések tétele az Egységes Szanálási Alap közös védőhálója létrehozásának érdekében;
- Megegyezés egy közös betétbiztosítási rendszerről;
- Az Európai Stabilitási Mechanizmuson (ESM) belüli, a bankok közvetlen feltőkésítésére irányuló eszköz hatékonyságának javítása.

A pénzügyi unió kiteljesítésének további fontos eleme a tőkepiaci unió elindítása, és az Európai Rendszerkockázati Testület megerősítése.

Az előttünk álló két évben a **költségvetési unió** megteremtésében meghatározó az új, tanácsadó funkciót ellátó **Európai Költségvetési Tanács** létrehozása, amely európai szintű, nyilvános és független értékelést készítene arról, hogy a költségvetések - és azok végrehajtása - milyen mértékben valósítják meg az uniós költségvetési irányítási keretben meghatározott gazdasági célkitűzéseket és ajánlásokat.

Mindezek politikai megvalósíthatóságához elengedhetetlen feltétel a **demokratikus elszámoltathatóság, a legitimitás és az intézmények megerősítése** (az európai szemeszter átdolgozása; az európai szemeszter részeként a parlamenti ellenőrzés erősítése; az együttműködés szintjének növelése az Európai Parlament és a nemzeti parlamentek között; az eurócsoport kormányzásának megerősítése; lépések az euró övezet egységes külső képviselője felé; a stabilitásról, koordinációról és kormányzásról szóló szerződés, az Euró Plusz Paktum megfelelő részeinek, és az Egységes Szanálási Alapról szóló kormányközi megállapodásnak az integrálása az uniós jogi keretekbe).

A tervek szerint a gazdasági és monetáris unió struktúrájának teljes kiépítésére legkésőbb 2025-ig megtörténik. A gazdasági uniót a konvergencia folyamat hivatalossá és kötelezőbb erejűvé tétele, még a költségvetési uniót a költségvetési stabilizációs funkció létrehozása teszi teljesebbé. (A költségvetési mechanizmus igénybe vételének előfeltétele a nemzeti gazdaságok ellenálló képességének egymáshoz való közelítése.) A demokratikus elszámoltathatóság, a legitimitás és az intézmények megerősítése tekintetében az európai stabilitási mechanizmus (ESM) uniós jogi keretbe való integrálása és az európai szinten elszámoltatható euró övezeti kincstár létrehozása bír döntő jelentőséggel.

II.3 Az Egységes Felügyeleti Rendszer (SSM²⁸)

II.3.1 Az SSM vezetőjének parlamenti beszámolója

²⁷ Single Resolution Fund

²⁸ Single Supervisory Mechanism

Az SSM létrehozására vonatkozó (1024/2013) rendelet előírja, hogy az SSM vezetőjének rendszeresen meg kell jelennie az Európai Parlament nyilvános meghallgatásán. Danièle Nouy legutóbb 2015. június 25-én számolt be a Gazdasági és Monetáris Bizottságnak. Bevezetőjében a bankszektor állapotáról, a tőkekövetelményekről és a Felügyeleti Felülvizsgálati Folyamatról (SREP²⁹), az Anacredit³⁰ Projektről és az Egységes Szanalási Testülettel (SRB³¹) való együttműködésről beszélt.

Az euró övezet bankjairól elmondta, hogy jelentős előrehaladást értek el a válság örökségének a kezelésében, miközben alkalmazkodtak a folyamatosan változó szabályozási és működési környezethez. Az átfogó eszközértékelés (AQR³²) biztosította a nagyon is szükséges transzparenciát és megmutatta, hogy a bankszektor megfelelően feltőkésített a leginkább valószínű sokkoknak való ellenálláshoz. Kihívásként az egyenlőtlen gazdasági kilábalásnak és az alacsony kamatkörnyezetnek betudható **gyenge jövedelmezőséget, és a problémás eszközök** – a bankok hitelezési kapacitását visszavetítő - **óriási állományát** említette. A gyenge jövedelmezőség, a nem teljesítő eszközök öröklött állománya továbbra is korlátozza, hogy a bankok a többlettartalékok (pufferek) feltöltésével egyidejűleg elégséges hitellel lássák el a reálgazdaságot.

Az SSM vezetője az Egységes Felügyeleti Rendszer működését illetően kifejtette, hogy a közös felügyeleti kultúra kialakítása időigényes feladat, mindennapos erőfeszítést igényel a hosszabb távon elérhető eredmények érdekében. Az SSM tevékenységét szükségszerűen hozzáigazítják a változó környezethez, így például figyelembe veszik a bankszanálási szabályozásban előírt TLAC/MREL követelményeket. Az átfogó eszközértékelésre visszautalva hangsúlyozta, hogy a tőkehiánnyal érintett bankok többsége már 2014 novemberére teljesítette az elvárt tőkepótlást és a fennmaradók is az előírt (hat illetve kilenc hónapos) határidővel biztosították a hiányzó tőkét. Az SSM kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a közvetlen felügyelete alá tartozó bankoknál /csoportoknál a konzisztens kezelés érdekében egységesítse a SREP módszertanát. A versenysemlegesség jegyében az SSM arra törekszik, hogy az Egységes Európai Szabálykönyv (single rule book) a valóságban is azonos szabályozást jelentsen, így - a jogi keretekre tekintettel - csökkenteni kívánja CRR/CRD4 csomagban lehetővé tett nemzeti diszkréciókat és opciókat. Az SSM bankok tekintetében felelős hatóságaként az Európai Központi Bank a bankunió szempontjából legjobb felügyeleti döntéseket hozza.

Az Anacredit kapcsán hangsúlyozta, hogy a projekt indításáról még az SSM felállítása előtt döntöttek, mindvégig szem előtt tartva az adatszolgáltatási terhek minimalizálását. Az egyedi hiteladatokat tartalmazó adatbázis ugyanakkor - a monetáris politika, a statisztika, a pénzügyi stabilitás és a kutatás által támasztott információ igény kielégítésén túl - a felügyeleti feladatok ellátásához is igen hasznos.

Az SSM - mindkét szervezet érdekében - szoros együttműködésre törekszik az Egységes Szanalási Testülettel. Az együttműködés szabályait a készülő egyetértési megállapodás (Memorandum of Understanding (MoU)) fekteti le, ami a két hatóság közötti információ cserét is szabályozza.

Az SSM vezetője végezetül elmondta, hogy érdeklődéssel várják a strukturális reformmal kapcsolatos törvényalkotás lezárását. A konkrét megoldástól függetlenül fontos, hogy a bizonytalanság megszűnésével a bankok kidolgozhassák hosszabb távú üzleti modelljeiket.

II.3.2 Az Európai Bankföderáció (EBF³³) SSM Stratégiai Csoportja

Az Európai Bankföderáció SSM Stratégiai Csoportja az ECB 2015-ös prioritásainak (a hitelkockázat kezelés hatékonysága, az üzleti modellek működőképessége és a jövedelmezőség, a vállalatirányítás, a vezetői információs rendszerek minősége és az IT kockázatok) a figyelembe vételével a következő súlyponti témákat azonosította, a kezelésre esetenként al-munkacsoportot, vagy ad hoc munkacsoportot alakítva:

- Felügyeleti Felülvizsgálat és Értékelési Folyamat (SREP),
- Nemzeti diszkréciók,

²⁹ Supervisory Review and Evaluation Process

³⁰ Analytical Credit Dataset (egyedi adatokat tartalmazó hitel adatbázis)

³¹ Single Resolution Board

³² Asset Quality Review

³³ European Banking Federation

- A belső modellek felülvizsgálata,
- A közös felügyeleti csoportok (JSTs³⁴) vizsgálata.

A nemzeti diszkréciókkal foglalkozó ad hoc munkacsoport (National Discretions Task Force (NDTF)) feladata a CRR/CRD4 szabályozás bevezetése során alkalmazott nemzeti diszkréciók beazonosítása, és a lehetséges kezelésre vonatkozó javaslattétel. Az EBF mindvégig támogatta a nemzeti diszkréciók számának (az egységes szabályozástól való eltérés lehetőségének) a csökkentését az azonos versenyfeltételek biztosítása, a szabályozási arbitrázs kizárása, illetve a meglévő jogi komplexitásból adódó működési kockázatok mérséklése érdekében. Ennek jegyében az NDTF konstruktív jelentést készített és javaslatokat dolgozott ki a diszkréciókat érintően.

II.4 Helyreállítás és szanálás

II.4.1 A Bank Helyreállítási és Szanálási Direktíva (BRRD³⁵) implementálása

Az Európai Bizottság felszólította Bulgáriát, a Cseh Köztársaságot, Franciaországot, Olaszországot, Litvániát, Luxemburgot, Hollandiát, Máltát, Lengyelországot, Romániát és Svédországot a Bank Helyreállítási és Szanálási Direktíva teljes körű implementálására. A 11 ország nem tartotta be az átültetésre rendelkezésre álló 2014. december 31-i határidőt. Az indoklással ellátott véleményt (reasoned opinion) követően a Bizottság az Európai Bírósághoz fordulhat, ha az érintett tagállamok 2 hónapon belül nem ültetik át az irányelvet.

II.4.2 Az Egységes Szanálási Testülettel kapcsolatos fejlemények

Az SRB független európai szervezetként 2015. január 1-én kezdte meg működését. A testület elnökének és további öt tagjának a kinevezését 2014. december 16-i ülésén hagyta jóvá az Európai Parlament. (Elke König elnök mandátuma három évre szól és további öt évvel meghosszabbítható, míg az alelnök és a többi tagok öt éves megbízatása nem hosszabbítható meg.) Március 25-én az SRB publikálta a 2015 évi, előzetes költségvetési tervét. Az összes kiadást 22 millió euróra becsülik, ennek 55%-a személyi költség. A kiadásokat teljes egészében a bankszektor befizetéseiből fizetik. Az év végére 122 munkatárssal számolnak.

Az SRB a nemzeti szanálási hatóságok hálózatának a központi döntéshozó szerve. 2016 januárjától a teljes szanálási eszköztárat (üzletágak eladása, hídbank felállítása, eszközleválasztás, bail-in) alkalmazhatja a BRRD-ben előírtaknak megfelelően. Jelenleg a szervezet felépítése, a nemzeti hatóságokkal való együttműködés kereteinek a kialakítása, illetve a szanálási tervezéshez és a szanálhatóság értékeléséhez szükséges információgyűjtés folyik. (A szanálási hatóságokat mind tagállami mind bankuniós szinten előzmény nélkül kell felépíteni.) Az SRB teljes hatáskörrel 2016. január 1-től működik majd, de ehhez, illetve az Egységes Szanálási Alap létrehozásához alapfeltétel, hogy a bankunió tagországai ratifikálják az SRM³⁶ rendeletet kiegészítő Kormányközi Egyezményt (IGA³⁷). (Ezt június közepéig csak Lettország és Szlovákia tette meg.)

II.5 A Tőkepiaci Unió (CMU³⁸)

Az Európai Bankföderáció véleménye a zöld könyvről

³⁴ Joint Supervisory Teams

³⁵ Bank Recovery and Resolution Directive

³⁶ Single Resolution Mechanism: Egységes Szanálási Rendszer

³⁷ Intergovernmental Agreement

³⁸ Capital Market Union

Az Európai Bizottság tőkepiaci unió megteremtésére vonatkozó, februárban konzultációra bocsájtott zöld könyve³⁹ kapcsán az Európai Bankföderáció leszögezte, hogy az integrált európai tőkepiac segíti a fenntartható gazdasági növekedést. A növekedési és foglalkoztatási célok eléréséhez Európának hatékony és dinamikus tőkepiacra és erős és stabil bankszektorra van szüksége. Az erősebb tőkepiacok potenciálisan lehetővé teszik a vállalati beruházások növekedését.

A zöld könyvhöz az EBF az alábbi kulcsfontosságúnak ítélt pontokat fűzte:

1. Biztosítani kell az egyenlő versenyfeltételeket az egyes piacok, valamint az EU és nem EU szereplők között. (A szabályozás nem korlátozhatja a határon átnyúló tevékenységet és a versenyt.)
2. Testreszabott megközelítésre van szükség. A CMU létrehozásának alapelve az arányosság legyen. Különösen ügyelni kell az innováció lehetőségének megőrzésére a pénzügyi szolgáltatások terén, valamint a kötvénypiaci szereplők sajátos igényeire. Az EBF sürgeti a Bizottságot, hogy vonja vissza, illetve ne erőltesse a kötvénypiacok magas fokú egységesítésére és harmonizálására irányuló törekvéseit.
3. Részletesen és teljes körűen tekintsék át a pénzpiacok szabályozási kereteit, valamint az Egységes Szabálykönyv véglegesítését. (Ez a szabályrendszer teljes körű felülvizsgálatát jelenti.)
4. A CMU segítse a piac konform sztenderdek és a legjobb gyakorlatok megvalósítását.
5. A CMU megteremtésekor helyezzenek hangsúlyt a likviditás és az árjegyzés fontosságára.
6. Vizsgálják felül az értékpapírosítás (securitisation) szabályait.
7. Felül kell vizsgálni a prospektus direktívát.
8. A meglévő adózási korlátokat le kell bontani
9. Tegyük transzparenssé a határon átnyúló részvényesek adózását.
10. Javítani kell a pénzügyi oktatást és tudatosságot.

A rövid távú sürgős feladatként az EBF az alábbiakat jelölte meg:

- Helyre kell állítani a tőkepiacokkal szembeni bizalmat;
- A pénzügyi szolgáltatások jobb szabályozására van szükség;
- Áramvonalas szabályozói jelentési rendszert kell kialakítani;
- Egységesítsék a harmadik országi szabályozások ekvivalens voltának az EU-beli elismerési folyamatát.
- Ki kell igazítani a MIFID II/MIFIR jelenlegi ügyfél besorolását.

Az Európai Tanács állásfoglalása a Tőkepiaci Unióról

Az Európai Tanács június közepén hozott határozatában (resolution/conclusion) üdvözölte a CMU létrehozására vonatkozó bizottsági kezdeményezést, és a téma kapcsán - egyebek mellett - az alábbi, megoldandó kérdéseket emelte ki:

- az európai vállalatok finanszírozási forrásainak a diverzifikálása és kiszélesítése, különös tekintettel a KKV-kra, a banki és nem banki szereplők közötti egészséges verseny biztosításával;
- a részvényesi kultúra megerősítése, a hosszú távú vállalati befektetések bátorítása a hitelfelvétel kizárólagossága helyett;
- a banki finanszírozás javítása és a nem-banki finanszírozás lehetőségének megteremtése minden KKV számára;
- a lakossági befektetések jelentőségének a növelése, s ezzel párhuzamosan az erőteljes befektető- és fogyasztóvédelem biztosítása;
- a közvetett finanszírozáshoz való hozzáférés lehetőségének a javítása;

³⁹ Lásd a 2015 évi első negyedéves jelentésünket

- az új kezdeményezések során alkalmazni kell az arányosság és a szubszidiaritás elvét és a javaslatok nem jelenthetnek kockázatot a pénzügyi piacok stabilitására;
- A CMU-nak mind a 28 tagállamot magában kell foglalnia, figyelembe véve a tőkepiacok eltérő méretét, fejlettségét és integráltságát;
- az új befektetési alapoknak (EFSI⁴⁰, ELTIFs⁴¹) fontos katalizáló szerepet kell kapniuk a CMU megvalósításában;
- az európai tőkemozgások korlátainak a kezelése, hogy az európai tőkepiacok tisztességes feltételek mellett versenyezzenek más gazdasági térségekkel.

A Tanács rövidtávú feladatként az egyszerű, átlátható és sztenderdizált értékpapírosítás megteremtése mellett, a hitelinformációkhoz való hozzáférés, valamint a prospektusra vonatkozó követelmények egyszerűsítését említette (a KKV-k lehetőségeire is tekintettel). A finanszírozás keresleti és kínálati oldalának az élénkítése és összehangolása közép- és hosszabb távú feladat. A Tanács ambíciózus megközelítést, és a munka azonnali megkezdését várja el a Bizottságtól. A CMU akció tervét 2015 szeptemberig kell elkészíteni.

Az Európai Parlament határozata a Tőkepiaci Unióról

Az Európai Parlament nagy többséggel (552 igen, 111 nem, 32 tartózkodás) ugyancsak támogatta a Tőkepiaci Unióra vonatkozó kezdeményezést. Állásfoglalása szerint az EP:

- Valódi, ténylegesen európai megközelítést kíván alkalmazni a CMU kialakításakor, az egyenlő versenyfeltételek biztosításával;
- Az építőkocka modell alkalmazását (a lépcsőről-lépésre történő előrehaladás elvét) szorgalmazza;
- A tőkepiacokat elérhetővé kívánja tenni a KKV-k számára, megfelelő alternatívát kínálva a bankhitelhez képest;
- Koherens európai szabályozási környezetet kíván teremteni a tőkepiacoknak, indítványozza a túlságosan sok terhet jelentő szabályozás felülvizsgálatát.

Szükségesnek tartja a fizetésektelenség határokon átnyúló szabályozását, különös tekintettel a központi szerződő felekre. Mindezen túl javítani kell a pénzügyi információk minőségét és összehasonlíthatóságát. Felkérték a Bizottságot, hogy gyorsítsa fel a CMU megteremtésére vonatkozó akcióterv elkészítését és a szükséges szabályozási munkákat, hogy a teljesen integrált európai Tőkepiaci Unió 2018 végére létrejöhessen.

A Tőkepiaci Unióhoz szorosan kapcsolódik az Európai Beruházási Terv, illetve az Európai stratégiai befektetési alap létrehozása. Annak érdekében, hogy az EFSI támogatni tudja a beruházásokat, az Unió 16 milliárd EUR-nak megfelelő összegű garanciát nyújt, amihez az Európai Beruházási Bank 5 milliárd EUR-val társul. Az EFSI 2015 és 2017 között a várakozások szerint 315 milliárd EUR összegű beruházást generál az Unióban.

II.6 Szerkezeti reform (BSR⁴²)

Sikertelen parlamenti szavazás

Az EP Gazdasági és Monetáris Bizottsága (ECON) május 26-án szavazott a legnagyobb európai bankok szétdarabolását célzó szerkezeti reformról. A parlamenti jelentéstevő (rapportőr) és az árnyék

⁴⁰ European Fund for Strategic Investment: Európai stratégiai befektetési alap

⁴¹ European Long-Term Investment Funds: Európai hosszú távú befektetési alapok

⁴² Banking Structural Reform

rapportőr fenntartották az egymással ellentétes megközelítésüket: a kockázati értékelésen alapuló, rugalmas felügyeleti eszköztárat feltételező, illetve a méreten alapuló, automatikus leválasztást eredményező megoldásokat. A jelentéstevőknek nem sikerült kompromisszumos javaslatot kialakítani, így végül egy svédasztal jellegű szövegről szavaztak, amely teljesen véletlenszerűen, mindenféle koherenciát nélkülözve tartalmazta az előzetesen benyújtott módosítások egy részét. Végül az ECON elutasította a jelentést, visszalökve a BSR-t a kiinduló ponthoz. Az illetékes tárgyaló csoportot megbízták, alakítson ki ütemtervet, hogy a nyár során egyezsége jussanak és ősszel megkezdhesék a háromoldalú tárgyalásokat.

Az EBF sürgeti a BSR újragondolását

Az eredménytelen szavazást követően az EBF sajtóközleményben figyelmeztetett arra, hogy nincs világos konszenzus a tekintetben, hogy mi a helyes irány Európában a nagy univerzális bankok számára. A szerkezeti átalakítás miatti bizonytalansággal az európai bankszektorban éppen akkor kell szembe néznie, amikor Európa érdeke a gazdasági növekedés újraélesztése és egy valós Tőkepiaci Unió létrehozása. Az EBF sürgeti a politikai döntéshozókat a prioritások újragondolására, mivel jelenlegi javaslatuk közel 100 milliárd euró tőkeköltséghez, és a beruházási kapacitások 5%-ának az elvesztéséhez vezethet. A bankszektorra vonatkozó reformoknak figyelembe kell venni a gyökeresen megváltozott szabályozási és gazdasági környezetet.

Megegyezés a Tanácsban

A sikertelen parlamenti szavazás után a lett elnökség vette kézbe a BSR ügyét. A reform tartalmáról a június 19-i luxemburgi ülésen megegyeztek a tagországok. A kompromisszum értelmében a BSR által érintett bankokat kereskedési tevékenységüknek megfelelően két csoportba osztják. Mindkét csoport bankjaira megkülönböztetett jelentési kötelezettség, kockázatértékelés és ezek következtében megkülönböztetett felügyeleti intézkedések vonatkoznak. A második csoportba (Tier 2) tartozó G-SIBs bankokra és a 100 milliárd eurónál nagyobb kereskedési tevékenységű bankokra még részletesebb kockázatértékelés vonatkozik. Ha az értékelés során jelentős kockázatokat tárnak fel, úgy a feltárt kockázattal arányos felügyeleti intézkedést alkalmaznak. A lehetséges intézkedések között továbbra is ott szerepel a kockázatos tevékenység leválasztása, de a többlettőke követelmény előírás, vagy más prudenciális intézkedés is lehetséges opciót jelent. A saját számlás kereskedés - bizottság által javasolt - kötelező betiltása helyett, a Tanács a kötelező leválasztást támogatja. A piaci árjegyzési tevékenységre - amely, elismerve az árjegyzés pozitív szerepét megengedett - eltérő szabályok vonatkoznak.

A Tanácsban született megegyezést követően Jonathan Hill, a pénzügyi stabilitásért, pénzügyi szolgáltatásokért és a tőkepiacokért felelős biztos reményét fejezte ki, hogy a BSR-re vonatkozó szabályokat még az idén elfogadják.

II.7 Az Európai Bankhatóság (EBA)

II.7.1 Az EBA 2015 évi tevékenységének a súlypontjai

Az EBA az európai bankszektor stabilitásának és integritásának a támogatása és védelme érdekében 2015-re intenzív munkaprogramot készített. Tevékenységének középpontjában a kockázattal súlyozott eszközök, az áttételi ráta és a nettó stabil finanszírozási mutató szabályozói kalibrálása, a saját tőkeelemek monitoringja, a javadalmazás, valamint a nemzeti opciók és diszkréciók állnak. Az EBA számos jogszabályt véglegesít beleértve a betétvédelemről, illetve a szanálási hatóságok felállításáról szólókat. A szabályozási tevékenység kiterjed a befektetési szolgáltatókra; a kis és

középvállalatokkal kapcsolatos jelentésre; a hatóságok, a felügyelt intézmények valamint az auditorok közötti hatékony párbeszédre. Az EBA útmutatót ad ki az árnyékbankok kezeléséről és elkészíti a prudenciális szabályozás konszolidációjára vonatkozó szabályozási technikai sztenderd (RTS⁴³) tervezetét. Az EBA erősíti a felügyeleti konvergenciát (különös tekintettel a fizetési szolgáltatásokra), továbbfejleszti a kockázatelemzési eszköztárát, növeli a transzparenciát. 2015 a BRRD alkalmazásának az első éve, ami a szanálási hatóságok, a felügyeletek számára sok új feladatot jelent, és az EBA támogatja az új helyreállítási és szanálási keretek kialakítását. 2015-ben nem lesz egész Európára kiterjedő stressz teszt, így a 2016 évit készítik elő, illetve a 2013-ashoz hasonlóan transzparencia gyakorlatot végeznek a mérlegekre és a portfóliókra vonatkozó részletes adatokkal.

Az EBA a 2014-es év során 22 szabályozási technikai sztenderdet, 10 alkalmazási technikai sztenderdet (ITS⁴⁴), 17 útmutatót, 14 véleményt (tanácsot) és 1 javaslatot adott közre. A jogszabály alkotás segítésére 64 konzultációt kezdeményezett, ezentúl 23 jelentést és 1 összehasonlító elemzést készített, valamint 3 vitairatot bocsátott ki.

II.7.2. Az Európai pénzügyi szektor kockázati értékelései

Az EBA 2014 év végi adatokon alapuló kockázati jelentése (Risk Dashboard) - amelynek elkészítésénél 55 bank kockázati indikátorait vették figyelembe - értelmében:

- Az európai bankok tőkehelyzete továbbra is erős, a közönséges részvénytőkére vetített tőke megfelelési mutatójuk (CET 1) 12.1%, 50 bázisponttal nagyobb a 2013-as értéknél.
- A portfólió minőség továbbra is gyenge. Az előző év végéhez képest a nem teljesítő hitelek aránya csekély mértékben, 20 bázisponttal 6,6%-ra csökkent.
- A saját tőkearányos megtérülés nagyon alacsony és lényegesen alatta marad az átlagos banki tőke költségeknek, bár a ROE a 2011 évi nulla értékről, 2014 végére folyamatosan, 3,6%-ra nőtt.
- 2014-ben európai szinten a betétek a hiteleknel gyorsabban nőttek. Az átlagos hitel betét mutató tovább csökkent, 108,6%-ra, ami 2009 óta a legalacsonyabb érték.

Az Európai Felügyeleti Hatóságok Közös Bizottságának⁴⁵ májusban kiadott jelentése szerint a pénzügyi rendszer kockázatai a legutolsó (2014. augusztusi) jelentés óta lényegében nem változtak, de felerősödtek. Mind a széles értelemben vett makrogazdasági feltételek - különösen az alacsony kamatok és az ebből eredő hozamvadász magatartás - mind az európai és globális politikai tendenciák érvényben maradtak, esetenként szigorodtak. A működési kockázatok miatti aggodalmak, amelyeket a helytelen üzletvitel, illetve a termékek megfelelő karbantartásának az elmaradása miatti kockázatok indokolnak, illetve az IT rendszerek működtethetősége és fenntarthatósága (a költség nyomás, a kiszervezés, a pótlólagos kapacitás iránti igény, az egyre tornyosuló cyber támadások)miatti félelmek kiegészítik a képet.

II.7.3 További második negyedévben közzétett EBA és ESAs dokumentumok

Útmutatók:

Útmutató a szanálási indikátorokról (GL/2015/02)

Útmutató a korai beavatkozási intézkedést kiváltó küszöbértékekről (GL/2015/03)

Útmutató az üzletrészek eladásához (GL/2015/04)

Útmutató az eszközök leválasztásához (GL/2015/05)

Útmutató a minimális szolgáltatási kör meghatározásához (GL/2015/06)

⁴³ Regulatory Technical Standard

⁴⁴ Implementing Technical Standard

⁴⁵ European Supervisory Authorities (ESAs) Joint Committee

Útmutató a szanalási küszöbértékek meghatározásához (GL/2015/07)

Útmutató a nem-kereskedési tevékenységből kamatkockázat kezeléséhez (GL/2015/08)

Útmutató a fizetési kötelezettségek a betétbiztosítási rendszerekre vonatkozó 2014/49/EU irányelv szerinti kezelésére (GL/2015/09)

Útmutató betétbiztosítási rendszerekbe történő díjfizetés számítási módszereihez (GL/2015/10)

Útmutató a hitelképesség értékeléséhez (GL/2015/11)

Útmutató a fizetési késedelmek és végrehajtások kezeléséhez (GL/2015/12)

Konzultációs dokumentumok:

Konzultációs dokumentum a GSII-s beazonosítására szolgáló, módosított adattáblákról (CP/2015/07)

Konzultációs dokumentum az értékpapírosítási pozíciók hitelminősítési hozzárendelésére (mapping) vonatkozó ITS-ről (CP/2015/08)

Konzultációs dokumentum a speciális hitelezés technikai sztenderdjéről (CP/2015/09)

Konzultációs dokumentum a derivatívák szanalás alatti értékeléséről (CP/2015/10)

Konzultációs dokumentum a hitelközvetítők engedélyének az elismeréséről (CP/2015/11)

Technikai sztenderdek:

Szabályozási technikai sztenderd (RTS) a működési kockázat mérésének fejlett módszerénél (AMA) alkalmazott értékelési módszertanokról (RTS/2015/02)

Interaktív ITS a jelentési kötelezettségekről

Módosított alkalmazási technikai sztenderd (ITS) az áttételi rátával kapcsolatos közzétételi és jelentési kötelezettségekről (ITS/2015/03)

Módosított alkalmazási technikai sztenderd (ITS) a likviditás fedezeti mutatóra vonatkozó jelentési kötelezettségekről (ITS/2015/04)

Egyéb dokumentumok, események:

Technikai tanácsadás a Bizottság részére az Egységes Szanalási Alapba való díjfizetésről

Tanácsadás az értékpapírosítással kapcsolatos kritériumokról és tőkekövetelményről

Javaslat a nem EU hatóságok felügyeleti kollégiumban való részvételénél alkalmazott ekvivalencia kritériumokról

Jelentés a felügyeleti gyakorlatok konvergenciájáról

A Felügyeleti Kollégiumok 2014-es akciótervének a befejezése és a 2015-ös akcióterv meghatározása
EBA Workshop: Az arányosság elvének alkalmazása a szervezeti és szabályozási reform során

Az Európai Felügyeleti Hatóságok (ESAs) Közös Bizottságának a publikációi:

Az értékpapírosításra vonatkozó javaslatok

Konzultációs dokumentum a nem központi szerződő féllel elszámolt derivatívák margin követelményéről

Vitaanyag a PRIIPs⁴⁶-re vonatkozó alapinformációkat tartalmazó dokumentumokról

II.7.4 A fogyasztókkal kapcsolatos fejlemények

Az EBA 2015 évi jelentése a fogyasztói trendekről

Az Európai Bankhatóság egyik kiemelten fontos feladata a fogyasztói trendek összegyűjtése, figyelemmel kísérése, elemzése. A tapasztaltakról az EBA évente jelentést készít, amelyben sorra veszi az egy évvel korábban feltárt trendek alakulását, illetve a kapcsolódó (uniós és nemzetihatósági) szabályozói lépéseket. 2015-re az EBA az alábbi nyolc - a jövőbeni feladatok alapját képező - lakossági piaci trendet emelte ki:

⁴⁶ Packaged retail and insurance-based investment products: csomagolt lakossági-banki és biztosítási alapú befektetési termékek

- *A háztartások eladósodása*, különös tekintettel a jelzáloghitelekre, mivel a háztartásokat Európa szerte a hitelösszegek emelkedése fenyegeti.
- *A banki díjak átláthatósága és összehasonlíthatósága*, mivel a banki díjak a fogyasztói panaszok leggyakoribb okai.
- *Innovációk a fizetések területén*: különös tekintettel a kényelem, a hatékonyság és a biztonság közötti legjobb átváltásra.
- *A strukturált betétek*, mivel az alacsony kamatkörnyezetben egyre több fogyasztó keresi a magasabb hozamú termékeket.
- *Kereskedelmi, eladási gyakorlatok*, különösen a javadalmazás, mint a hibás értékesítés fő mozgató rugója.
- *A banki ügyféladatok felhasználása*, a pénzügyi és egyéb intézményeknél egyre inkább jellemző a pótlólagos jövedelem generálása érdekében.
- *Az alternatív pénzügyi szolgáltatók*, mert a piacra egyre több új szereplő lép be, hogy támogassa, kiegészítse a tradicionális szereplőket, illetve versenyezzen velük.
- *A kamatlábak* és hatásuk a fogyasztói betét- illetve hitelszerződésekre.

A fenti témák közül az ügyféladatok kereskedelmi célú felhasználása, illetve a kamatlábak először szerepeltek az EBA jelentésében.

Az Európai Felügyeleti Hatóságok (ESAs) közös fogyasztóvédelmi napja

Az Európai Felügyeleti Hatóságok június 3-án harmadik alkalommal tartottak közös fogyasztóvédelmi napot, ezúttal Frankfurtban. Az eseményen több mint 300-an vettek részt; fogyasztói érdekvédők, kutatók, jogi és pénzügyi tanácsadók, nemzeti felügyeletek, szakértők valamint a pénzügyi szolgáltatási szektor képviselői. A tanácskozás fókuszában a üzletviteli kockázat (conduct risk⁴⁷), a pénzügyi szolgáltatások digitalizálása, valamint a következő évtized bankokkal, befektetési szolgáltatókkal, nyugdíjakkal és biztosítókkal szembeni kihívásai álltak.

⁴⁷ A „conduct risk” az EBA/GL/2014/13 útmutatója szerint: egy intézmény jelenlegi vagy jövőbeni abból eredő kockázata, hogy a pénzügyi szolgáltatást nem megfelelően nyújtja, beleértve a szándékosság, vagy nemtörődomség miatti hibás végrehajtást.